

HRVATSKI VOJNIK

Broj 57. Godina II. 28. listopada 2005. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10•CAD 3,00•AUD 3,30•USA 2,00•CHF 3,50•SIT 430,00•SEK 17,00•NOK 17,00•DKK 15,50•GBP 1,30

Na Rtu Kamenjak završila vojna vježba postrojbi PZO-a

Ekološki "Štit 2005"

FORT BLISS

Galop nove postrojbe

Prva konjanička divizija Američke kopnene vojske prošli je tjedan i službeno priključila svoju novu postrojbu, 4. brigadnu borbenu grupu. Riječ je o postrojbi koja je stvorena na osnovi ukupnog transformacijskog procesa u kopnenoj vojsci, a sastoji se od tri konjaničke pukovnije, terenske topničke bojne i dvije postrojbe podrške. Cilj je da nove skupine budu manje, brže i učinkovitije u borbi. Aktiviranje nove postrojbe proslavljen je na tradicionalni, konjanički način, kao što se vidi na slici.

LJUBLJANA

Briljantni vikend vojnika - sportaša

Slovenska vojska doista ne oskudjeva vrhunskim sportskim sporašima. To najbolje potvrđuje protekli vikend, u kojem su pripadnici njihove sportske postrojbe ostvarili svjetski vrijedne rezultate u različitim sportskim disciplinama, na različitim europskim lokacijama, i u *civilnim* i u vojnim natjecanjima. Izvrsne veleslalomske vožnje u utrci Svjetskog kupa u Söldenu odskijala je Tina Maze i tako osvojila prvo mjesto ispred naše Janice Kostelić. Atletičarka - dugoprugašica Tina Javornik je na *civilnom* maratonu u Benetkama osvojila treće mjesto, no time je postala svjetska vojna prvakinja, jer je maraton uključivao i vojnu komponentu. U njoj je bila najbolja, oborivši i svjetski vojni rekord. Briljantni vikend upotpunio je gimnastičar Aljaž Pegan, inače europski prvak na vratilu. U svojoj omiljenoj disciplini na uvodnom natjecanju Svjetskog kupa u Stuttgartu podijelio je prvu poziciju s Grkom Vlasiom Marasom.

DAKAR

Krenuo Zeleni orao

Od 20. listopada do 17. studenog u Senegaluu traje zajednička vojna vježba u kojoj osim domaćina sudjeluju i postrojbe još sedam zemalja (Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD, Nizozemska, Francuska, Italija, Norveška, Španjolska). Ukupan broj sudionika je oko 2400. Poprišta vježbe *Zeleni orao* su pokrajine Kaolack i Fatick smještene između morske obale i središnjeg dijela zemlje. Cilj svih partnera, a ponajprije Senegala, jest "uvježbavanje i navikavanje časnika na međunarodne kontakte".

LONDON

Oprost nakon 90 godina?

Britansko ministarstvo obrane će razmotriti nove okolnosti slučaja iz I. svjetskog rata, kada je zbog kukavičluka prema neprijatelju osuđen i pogubljen vojnik Harry Farr. Obitelj pokojnog vojnika već je pokušala iznudititi posthumno pomilovanje, jer je njegova tadašnja reakcija bila "posljedica dezorientiranosti i ošamućenosti". Promjenu presude odbili su i vojni i civilni sudovi. No, posljednje sudačke riječi navode da još ima "prostora za argumente". Danas stručnjaci misle da su mnogi vojnici koji su u Velikom ratu strijeljani zbog kukavičluka patili od posttraumatskog stresa zbog višemjesečne izloženosti topničkoj paljbi u rovovima.

BUKUREŠT

Dogovor oko vojnih baza

Izgleda da bi Rumunjska i SAD vrlo brzo mogle postići dogovor o uspostavljanju američkih vojnih baza na samoj obali ili u blizini Crnog mora. Tako je, naime, zaključio američki savjetnik za nacionalnu sigurnost Stephen Hadley nakon sastanka 23. listopada s rumunjskim predsjednikom Traianom Basescuom, koji se pridružio riječima da su sporni "još samo minorni detalji". Potencijalne lokacije za buduće baze su lučki grad Constanta, vježbovno područje Babadag u blizini delte Dunava, te blizu grada Fetestija.

LOS ANGELES

Sonar donosi smrt?

Američke ekološke skupine proteklog su tjedna prijavile sudu Američku ratnu mornaricu zbog uporabe aktivnog sonara čije djelovanje, smatraju, može izazvati unutrašnje krvenarenje, pa čak i smrt kitova i dvinoga. Sonar radi tako da velika morska područja pokriva glasnim rasprskavajućim zvukovima, a aktivisti upozoravaju na koincidencije u vrijeme njegove intenzivne uporabe i povećanog broja smrti morskih sisavaca. Među aktivistima, koji su podržali tužbu su i poznata imena kao što je glumac Pierce Brosnan i Jean-Michel Cousteau, sin legendarnog francuskog istraživača Jacquesa.

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@mohr.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlóv, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogićić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata: Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**AKD** Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH***U Zagrebu održan sedmi sastanak ministara obrane CENCOOP inicijative***

"Svi čelnici izaslanstava iznijeli su svoja mišljenja o dalnjem razvoju CENCOOP inicijative i na temelju toga su usvojeni zaključci da CENCOOP treba nastaviti svoje djelovanje..." izjavio je ministar Rončević nakon završetka sastanka

Strana 4

Na Rtu Kamenjak završila vojna vježba postrojbi PZO-a

U vježbi je sudjelovalo 615 ročnika, časnika, dočasnika i gardista, 77 sustava topičko-raketnih sredstava, 13 trenažnih sustava te 116 vozila i agregata, a sve su aktivnosti održene uz maksimalno poštivanje Plana mjera zaštite na poligonu. Zapovjednik vježbe, pukovnik Vincelj, vježbu je ocijenio vrlo uspješnom

Strana 12

Influenca ptica ili ptičja gripe

Influenca ptica, kako je pravi naziv ove bolesti, virusna je bolest ptica a prijenos virusa s oboljele životinje na čovjeka iznimno je rijedak i događa se pod posebnim okolnostima...

Strana 16

Kineski AWACS-i i drugi "leteći" radari

Kina je trenutačno jedina država koja razvija dva, a možda i više potpuno različitih AWACS projekta

Strana 22

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

U Zagrebu održan sedmi sastanak ministara obrane srednjoeuropskih država u operacijama potpore miru

Dobra platforma za daljnji rad

“Svi čelnici izaslanstava iznijeli su svoja mišljenja o dalnjem razvoju CENCOOP inicijative i na temelju toga su usvojeni zaključci da CENCOOP treba nastaviti svoje djelovanje, a predstavljeni ‘position paper’ o načinima suradnje unutar inicijative prihvaćen je kao dobra platforma za daljnji rad”, izjavio je ministar Rončević neposredno nakon završetka ministarskog sastanka kojeg je ocijenio uspješnim

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

CENCOOP

Sedmi sastanak ministara obrane inicijative srednjoeuropskih država u operacijama potpore miru

- nužno smanjiti broj sastanaka, a povećati konkretna područja moguće suradnje među zemljama članicama
- održani bilateralni sastanci za jačanje obrambene suradnje
- moguće sudjelovanje pripadnika OSRH-a u mirovnoj misiji UNDOF na Golanskoj visoravni

Sedmi sastanak ministara obrane srednjoeuropskih država u operacijama potpore miru (*Central European Nations Cooperation in Peacesupport - CENCOOP*), kojim ove godine predsjedava Hrvatska, održan je u Zagrebu 20. i 21. listopada. Tim su se povodom u zagrebačkom hotelu Westin okupila izaslanstva zemalja članica te inicijative u kojoj uz Hrvatsku sudjeluju Austrija, Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija i Švicarska, a među čelnicima izaslanstava, uz hrvatskog domaćina, bili su austrijski i slovenski ministri obrane te državni tajnici ostalih zemalja.

Hrvatski vojnici na Golanskoj visoravni?

“Svi čelnici izaslanstava iznijeli su svoja mišljenja o dalnjem razvoju CENCOOP inicijative i na temelju toga su usvojeni zaključci kako CENCOOP treba nastaviti svoje djelovanje, a predstavljeni ‘position paper’ o načinima suradnje unutar inicijative prihvaćen je kao dobra platforma za daljnji rad”, izjavio je ministar obrane Berislav Rončević neposredno nakon završetka ministarskog sastanka, kojeg je ocijenio uspješnim. Zadovoljstvo je izrazio i održanim bilateralnim sastankom s austrijskim izaslanstvom predvode-

nim ministrom Platterom, na kojem su, kako je rekao, razmijenili mišljenja o novoj poziciji Hrvatske glede početka pregovora s Europskom unijom. "Također smo razgovarali o mogućem sudjelovanju hrvatskih oružanih snaga u mirovnoj misiji UNDOF na Golanskoj visoravni, te o prijedlogu Austrije i Slovačke da se Hrvatska pridruži austrijsko-slovačkom kontingen-tu", rekao je ministar Rončević predstavnicima medija, dodajući kako je izrazio spremnost za naše sudjelovanje, istaknuvši pritom kako to nije jednostavan proces te da je uz redovitu proceduru Ujedinjenih naroda potrebno i odobrenje Hrvatskog sabora koji donosi odluku o upućivanju hrvatskih vojnika u mirovne misije.

Manje sastanaka više suradnje

CENCOOP se potvrdio kao inicijativa koja treba nastaviti s radom, ali treba smanjiti broj sastanaka a povećati konkretna područja moguće suradnje, jedan je od zaključaka radnog sastanka o kojima je govorio pomoćnik ministra za obrambenu politiku Igor Pokaz. Na radnom dijelu sastanka bilo je riječi o budućem razvoju i suradnji unutar CENCOOP-a te o posljednjim događanjima u svezi sa CENCOOP akademijom, kao i o sudjelovanju Republike Mađarske u misiji u Afganistanu u sklopu Regionalnog tima za obnovu te o rumunjskom predsjedanju CENCOOP-om

■ *Ministar obrane Berislav Rončević i njegov pomoćnik Igor Pokaz izrazili su potporu CENCOOP-u kao regionalnoj inicijativi koja, između ostalog, pomaže Hrvatskoj na putu u euroatlantske asocijacije*

tijekom iduće godine, a u sklopu te multilaterale održani su i bilateralni sastanci zemalja članica inicijative.

Nakon središnjeg radnog sastanka održan je sastanak hrvatskog i slovenskog izaslanstva na čelu s ministrima obrane Rončevićem i Erjavcem. Na prvom zajedničkom sastanku dvojica ministara razgovarala su o Sporazumu o vojnoj suradnji koji su Hrvatska i Slovenija potpisale 2003. a stupio je na snagu prošle godine, te su se usuglasili da je međusobna razmjena sigurnosnih podataka vrlo učinkovita, dok bi na području civilne zaštite trebali uspostaviti konkretniju suradnju. Slovenski je ministar u izjavi za medije izrazio i potporu Hrvatskoj na putu do punopravnog članstva u NATO savezu, istaknuvši

Sastanak ministara obrane najviši je forum CENCOOP-a te je utoliko njegovo zasjedanje ključni godišnji događaj i prvo-razredna aktivnost za razvoj daljnje suradnje, a forum ministara obrane je tijelo s odgovornošću donošenja političkih smjernica za budući razvoj inicijative, koja podrazumijeva potrebu procjene dosadašnjih postignuća, kao i stalnog propitivanja njezine uloge u promjenjivim povjesnim i geostrateškim okolnostima

**U skladu sa smjernica-
ma hrvatske vanjske i
obrambene politike**

**MORH je proteklih godi-
na ostvarivao i širio an-
gažman RH u regional-
nim okvirima na planu
brane, prihvaćajući i
razvijajući sudjelovanje u
svim obrambenim inicija-
tivama na području sred-
nje i jugoistočne Europe
koje su nudile prihvatljiv i
politički oportun okvir
suradnje.**

**Sudjelovanjem u regio-
nalnim obrambenim ini-
cijativama, koje okupljaju
zemlje srednje i jugois-
točne Europe, Hrvatska
je unaprijedila i unapre-
đuje svoju poziciju u regi-
ji kojoj pripada te se afi-
rimirala kao konstruktiv-
na sudionica stabilizacije
i suradnje, a time ujedno
ostvaruje i svoj najvažniji
vanjskopolitički cilj - pri-
bližavanje te, naposljet-
ku, i uključenje u euroat-
lantske asocijacije**

pritom da će Slovenija konkretnim primjerima poduprijeti hrvatska nastojanja u tom pogledu. Naši su se predstavnici sastali i sa slovačkim izaslanstvom koje je predvodio državni tajnik Fedor, a razgovaralo se također o obrambenoj suradnji.

Kako CENCOOP pomaže Hrvatskoj?

CENCOOP je multinacionalni program aktivnosti manjih država srednje Europe koji je u suglasju s Poveljom UN-a te programom EU-a i Partnerstva za mir. Osivanje CENCOOP-a inicirala je Republika Austrija, a ta je inicijativa službeno zaživ-

dosadašnjih postignuća, kao i stalnog proučivanja njezine uloge u promjenjivim povijesnim i geostrateškim okolnostima. Istaknuo je to u pozdravnom govoru i ministar Rončević napomenuvši da se ovogodišnji ministarski forum nalazi pred zadacima usvajanja koherentne platforme za buduću suradnju u okvirima CENCOOP-a te rekapitulacije razvoja suradnje od posljednjeg sastanka na najvišoj razini i uvida u status konkretnih projekata koji se elaboriraju u sklopu te srednjoeuropske obrambene inicijative.

U skladu sa smjernicama hrvatske vanjskopolitičke politike MORH je proteklih godina ostvarivao i širio angažman RH u regionalnim okvirima na planu obrane, prihvaćajući i razvijajući sudjelovanje u svim obrambenim inicijativama na području srednje i jugoistočne Europe, a koje su nudile prihvatljiv i politički oportun okvir suradnje. "Sudjelovanjem u regionalnim obrambenim inicijativama, koje okupljaju zemlje srednje i jugoistočne Europe, Hrvatska je unaprijedila i unapređuje svoju poziciju u regiji kojoj pripada te se afirimirala kao konstruktivna sudionica procesa stabilizacije i suradnje", poručio je ministar svojim kolegama te odgovorio na pitanje koja je korist za našu zemlju od sudjelovanja u CENCOOP-u, napominjući da time Hrvatska ostvaruje i svoj najvažniji vanjskopolitički cilj - približavanje te, naposljetku, i uključenje u euroatlantske asocijacije. ■

Na sastanku hrvatskog i austrijskog izaslanstva predvođenih ministrima obrane Rončevićem i Platterom razgovaralo se i o mogućem sudjelovanju pripadnika hrvatskih oružanih snaga u mirovnoj misiji UNDOF na Golanskoj visoravni te o prijedlogu Austrije i Slovačke da se Hrvatska pridruži austrijsko-slovačkom kontingentu

jela 19. ožujka 1998. potpisom ministara obrane Austrije, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Slovačke. Točno godinu dana kasnije inicijativi je pristupila Švicarska, a u lipnju 2002. i Hrvatska. Povjesni razvoj te inicijative otvorio je vrijedan multilateralni okvir za suradnju u pogledu potpore održavanja mira na međunarodnoj razini, području koje sve više postaje ključnom ulogom, odnosno funkcijom oružanih snaga, a u dalnjem razvoju CENCOOP-a razvijeni su i kvalitetni mehanizmi za međudržavne obrambene konzultacije.

Sastanak ministara obrane najviši je forum CENCOOP-a te je utoliko njegovo zasjedanje ključni godišnji događaj i aktivnost od prvorazredne važnosti za razvoj daljnje suradnje, a forum ministara obrane je tijelo s odgovornošću donošenja političkih smjernica za budući razvoj inicijative koja podrazumijeva potrebu procjene

ske i obrambene politike MORH je proteklih godina ostvarivao i širio angažman RH u regionalnim okvirima na planu obrane, prihvaćajući i razvijajući sudjelovanje u svim obrambenim inicijativama na području srednje i jugoistočne Europe, a koje su nudile prihvatljiv i politički oportun okvir suradnje. "Sudjelovanjem u regionalnim obrambenim inicijativama, koje okupljaju zemlje srednje i jugoistočne Europe, Hrvatska je unaprijedila i unapređuje svoju poziciju u regiji kojoj pripada te se afirimirala kao konstruktivna sudionica procesa stabilizacije i suradnje", poručio je ministar svojim kolegama te odgovorio na pitanje koja je korist za našu zemlju od sudjelovanja u CENCOOP-u, napominjući da time Hrvatska ostvaruje i svoj najvažniji vanjskopolitički cilj - približavanje te, naposljetku, i uključenje u euroatlantske asocijacije. ■

Ministar obrane sastao se s predstvincima sindikata

Iz sustava do kraja godine treba otići 1089 djelatnika

snimio Davor KRN

Ministar obrane Berislav Rončević, praćen najbližim suradnicima, 19. listopada u MORH-u se sastao s predstvincima Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika, Samostalnog sindikata djelatnika u zrakoplovstvu i Sindikata vojnih službenika i namještenika.

Teme sastanka su bile: plan izdvajanja osoblja u svezi s Odlukom o izmjeni odluke o visini otpremnine za državne službenike i namještenike, te izdvajanje Uprave za gospodarenje nekretninama iz sustava MORH-a. Prema okvirnom planu izdvajanja osoblja iz MO-a i OS-a RH, prema kojem do kraja godine iz sustava treba otići 1089 državnih službenika i namještenika niže stručne spreme, a koji će do kraja godine biti stavljeni na raspolažanje, pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić kazao je sindikalcima kako je predviđen izlazak oko 700 ljudi koji su već potpisali ili će potpisati dragovoljni odlazak iz sustava. Odluče li se na dragovoljni odlazak iz sustava do kraja listopada, otpremnina im se, sukladno odluci ministra obrane, uvećava za 100%, odnosno za 50% ako se odluče za drugi rok, do kraja prosinca.

Ministar Rončević je pojasnio da se Odluka o uvećanju otpremnine odnosi samo na one koji su zbog preustroja MORH-a i OS-a te gašenja radnih mjeseta stavljeni na raspolažanje, dok će mnogi djelatnici srednje i niže stručne spreme ostati u sustavu jed-

nostavno zato što se neke organizacijske cjeline ne mogu gasiti. Nakon što je predočio sadašnje brojčano stanje MORH-a i OS-a, a to je 25 814 osoba, od čega je 18 961 DVO, a 6853 su državni službenici i namještenici, ministar Rončević je kazao kako su prema Strategijskom pregledu obrane projicirane veličine 16 000 djelatnih vojnih osoba i 2 000 službenika i namještenika uz upravni aparat.

Sindikalci su pitali ministra što će biti s nekolincinom službenika visoke stručne spreme koji su zbog gašenja radnih mjeseta također stavljeni na raspolažanje i hoće li se i oni moći koristiti uvećanom otpremninom. Tim službenicima će, kazao je ministar, biti ponuđena druga radna mjesta u sustavu tijekom zakonskog roka raspolažanja od šest mjeseci, na što su sindikalci rekli kako bi bilo dobro, ako se za te djelatnike ne nađe mjesta u sustavu, da se oni prevedu u druge državne uprave. Službenici s pričuvnim činom neće imati takvih problema jer će im biti omogućeno prevođenje u djelatne vojne osobe, a onima bez čina, prevođenje do 35 godina starosti uz uvjet da posjeduju VŠS i VSS. Službenici i namještenici do 27 godina života mogu postati vojnici uz potpisivanje ugovora na tri godina ako zadovoljavaju zdravstvene uvjete.

Najdulja rasprava između sindikalaca i predstavnika MORH-a vodila se oko toga što s namještenicima i službenicima koji su stavljeni na raspolažanje,

ganje, a ne žele otići iz sustava. Ministar Rončević im je na to rekao da se Uredba odnosi na sve jednakom, no ako se tijekom preustroja pokaže potreba za tim radnim mjestom, a unutar zakonskog roka raspolažanja od šest mjeseci, bit će vraćeni u sustav. Isto tako, u godini 2006. nisu predviđena veća izdvajanja za otpremnine, pa će za sve državne službenike i namještenike koji tada budu stavljeni na raspolažanje vrijediti isti uvjeti napuštanja sustava koji vrijede u drugim državnim tijelima, zaključio je ministar.

Na sastanku je bilo riječi i o Upravi za gospodarenje nekretninama koja 31. prosinca izlazi iz sustava, a za koju je predviđen plan da kao prijelazno rješenje bude model zadržavanja nekretnina u državnom vlasništvu, a poslovi Uprave da se daju koncesionaru koji će preuzeti sve radnike i jamčiti im sva prava. Sindikalci su pritom rekli da su time zadovoljni, uz dodatak da se za tako nešto, neku buduću agenciju, predviđi i upravljački mehanizam iz MORH-a, bar na tri godine, dok se ne privatizira. Na to je pomoćnik ministra za finansije u MORH-u Josip Budimir dodao da je model razrađen u naručenoj studiji o izdvajajući Uprave za gospodarenje iz sustava MORH-a, koju je izradio Ekonomski institut. Na upit sindikalaca hoće li im studija biti dostavljena na uvid, ministar Rončević je odgovorio potvrđno.

Milenka PERVAN STIPIĆ

Predstavnici HČZ-a u MORH-u

Državni tajnik MORH-a Mate Raboteg 24. kolovoza primio je predstavnike udruge Hrvatskog časničkog zbora.

Na sastanku je bilo riječi o statusu udruge, kao i o njezinoj ulozi u sustavu obrane RH. Stožerni brigadir u mirovini Rozario Rozga, te pričuvni bojnik Ivan Janković podnijeli su kratko izvješće o dosadašnjem radu udruge, kao i planove daljnje aktivnosti te između ostalog rekli kako udruga koja broji 15 000 pričuvnih časnika i dočasnika predstavlja golemi stručni potencijal koji može biti vrlo koristan za razvoj oružanih snaga. Uz to, Hrvatski časnič-

ki zbor već djeluje na međunarodnoj sceni: od 2002. HČZ je pridruženi član asocijacije pričuvnih časnika NATO-a - CIOR-a, kao i osnivač GAMINGER inicijative, koja okuplja zemlje u tranziciji.

Državni tajnik Raboteg je kazao kako će za projekte HČZ-a koji budu uključivali i MORH, i koji će biti zanimljivi OS-u, biti osigurana odgovarajuća sredstva, te je obećao pomoći za iduću aktivnost HČZ-a, a to je organizacija izbornog sabora u veljači iduće godine.

M.P.S.

Održan II. hrvatski kongres vojne medicine s međunarodnim sudjelovanjem

Neprocjenjivo vrijedna ratna iskustva

Iskustva zdravstvenih djelatnika iz Domovinskog rata treba nastaviti znanstveno i stručno valorizirati radi daljnog unapređenja i razvoja i vojnog i civilnog zdravstva, istaknuto je tijekom Kongresa

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

U organizaciji Hrvatskog društva za vojnu medicinu, a pod pokroviteljstvom Ministarstva obrane, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Akademije medicinskih znanosti Hrvatske, u Zagrebu se od 20. do 22. listopada održavao

la vam što ste tijekom Domovinskog rata spasili tisuće ljudskih života, što ste vraćali i davali ljudima nadu, hvala na vašem znanju i stručnosti, ali prije i iznad svega na ljubavi prema Hrvatskoj i hrvatskom čovjeku", rekla je potpredsjednica Vlade. Podsetila je kako je tijekom rata zbunjeno stotine tisuća prognanika i izbjeglica bez ijedne epidemije, što su, kako je rekla, mogli samo vrhunski stručnjaci, ali prije svega domoljubi. O važnosti vojnog zdravstva na otvorenju je između ostalih govorio i državni taj-

vale. U radu Kongresa sudjelovali su i vojni i civilni liječnici, tako da je on bio i dobra prigoda za razmjenu iskustava i nastavak njihove daljne međusobne suradnje. Naime, danas kad smo na žalost svjedoci brojnih elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa koje odnose goleme ljudske žrtve u cijelom svijetu, možda više nego prije postaje važan integralni sustav civilnog i vojnog zdravstva u kojem, naravno, vojno zdravstvo mora imati svoj prepoznatljivi djelokrug rada i organizaciju.

Tijekom tog trodnevnog znanstvenog skupa naglasak je bio na organizaciji zdravstva u izvanrednim uvjetima, ratnoj kirurgiji, posttraumatiskom stresnom sindromu, ali i nečemu što je specifično za Hrvatsku vojsku - pomorskoj, podvodnoj i hipobaričnoj medicini. Uz to, raspravljalo se i o temama koje su vezane uz vojnički život u mirnodopsko vrijeme, a održan je i okrugli stol o medicinskim aspektima suvremenog terorizma. Uvodno predavanje na temu "Budućnost vojne medicine ili što smo naučili iz prošlosti", što je bio i svojevrsni moto Kongresa, održao je predsjednik Hrvatskog društva za vojnu medicinu doc. dr Drago Prgomet koji je istaknuo da ne treba postavljati pitanje treba li nam vojno zdravstvo, već kakvo nam vojno zdravstvo treba.

Kako je suradnja svih medicinskih struka preduvjet za dobro funkciranje zdravstva, na Kongresu su se, a u skladu s tradicijom međunarodnih kongresa, vrijednim radovima predstavili i stomatološka i veterinarska struka.

Dio radova s Kongresa objavljen je u Zborniku sažetaka, koji će ostati kao jedan od trajnih vrijednosti ovoga Kongresa, a dio će biti objavljen u časopisu Akademije medicinskih znanosti Hrvatske Acta Medica Croatica. ■

■ Kongres je otvorila potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor

II. hrvatski kongres vojne medicine s međunarodnim sudjelovanjem. Kongres je organiziran kako bi se još jednom ukazalo na visoku stručnu i znanstvenu razinu medicinskog umijeća zdravstvenih djelatnika tijekom Domovinskog rata, ali i da se pokaže kako su iskustva i znanja stečena u Domovinskom ratu neprocjenjivo vrijedna i za mirnodopsku medicinu. Upravo bi spoznaje stečene u Domovinskom ratu trebale biti ishodište u stvaranju i oblikovanju jedinstvene medicinske doktrine u mirnodopsko vrijeme u izvanrednim uvjetima, prirodnim i drugim katastrofama i opasnostima suvremenog terorizma.

Kongres je otvorila izaslanica premijera Ive Sanadera, potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor, koja je istaknula veliku ulogu koju su tijekom Domovinskog rata imale liječnice i liječnici za koje je rekla da su sudjelovali u obrani ljudskog života. "Hva-

nik MORH-a Mate Raboteg istaknuviš kako iskustva zdravstvenih djelatnika iz Domovinskog rata treba nastaviti znanstveno i stručno valorizirati radi daljnog unapređenja i razvoja i vojnog i civilnog zdravstva.

Kongres je okupio gotovo 500 sudionika što je nadmašilo očekivanja organizatora, a tako veliko zanimanje za sudjelovanje na tom znanstvenom skupu možda najbolje govori o aktualnosti tema koje su se obradi-

Povratak u život

Uz već tradicionalne bazare i mobilne štandove, koje lokalno stanovništvo nerijetko vuče vlastitom snagom, pri tome prevaljujući kilometre, pojavljuju se dućani i butici sa staklenim izlozima, restorani, fast food kiosci, moderni hoteli i uređeni parkovi. Noću je u središtu grada ulična rasvjeta, a blještavi izlozi i noćni restorani otkrivaju sasvim drugi grad

— Iz Afganistana Tomislav KASUMOVIĆ —

Šesti hrvatski kontingenat u mirovnoj misiji ISAF VIII boravi na području Afganistana već 40-ak dana, gdje obnosa sve zadaće vezane za provedbu sigurnosti i ophodnju unutar zone odgovornosti Kabulske multinacionalne brigade. Hrvatski pripadnici multinacionalne satnije vojne policije MN MP COY već su uvelike upoznali Kabul i njegove ulice na kojima dnevno provedu najmanje tri ophodnje, obilazeći pri tome sva važnija mjesta i objekte koji su važni za misiju ISAF. Tijekom proteklog vremena, a nakon provedbe izbora, osjeća se povećana napetost lokalnog stanovništva, koje očekuje objavu rezultata parlamentarnih izbora. Iako su izbori održani 18. rujna konačni, rezultati glasanja znat će se oko 22. listopada kada će se i službeno proglašiti pobjednici.

Polagan ali vidljiv napredak

Tijekom provedbe redovitih zadaća ophodnje u Kabulu, neizbjegno je uočiti, promatrajući lokalno stanovništvo, da se Kabul polako ali sigurno izgrađuje u grad s funkcionalnom infrastrukturom i autentičnom kulturom. Posvuda se može vidjeti kako se iz tog porušenog i godinama uništavanog grada polako stvara novo lice koje daje nadu u polagani napredak. Dok je prije nekoliko godina bilo gotovo ne-

zamislivo vidjeti stambenu zgradu, danas se u Kabulu grade nove zgrade gdje god za to ima prostora.

Uz već tradicionalne bazare i mobilne štandove, koje lokalno stanovništvo nerijetko vuče vlastitom snagom, pri tome prevaljujući kilometre, pojavljuju se dućani i butici sa staklenim izlozima, restorani, fast food kiosci, moderni hoteli i uređeni parkovi. Noću je u središtu grada ulična rasvjeta, a blještavi izlozi i noćni res-

torani otkrivaju sasvim drugi grad.

Kako narod Afganistana, tako i pripadnici hrvatskog kontingenta rade na dodatnom poboljšanju uvjeta življjenja unutar hrvatskog kampa, na organizaciji rada, provedbi slobodnog vremena i obuke održavanja. Tako se, na primjer, u hrvatskom kampu radi na projektu dogradnje objekata u kojima pripadnici provode slobodno vrijeme, na izgradnji zidova koji bi dodatno štitili od loših vremenskih uvjeta, izrađuje se također i plan koji će u dogledno vrijeme uvesti Internet veze u sve kontejnere u kojima obitavaju naši pripadnici, tako da bi svaki kontejner imao svoj Internet priključak.

Dvadeset i pet kilometarska hodnja

Osim ostalih događanja izdvajamo 25 kilometarsku hodnju koju je tradicionalno organizirao danski kontingenat u kampu Warehouse, na koju su se prijavili i pripadnici hrvatskog kontingenta. Pravila hodnje odnosila su se na minimalnu težinu tereta koju je svaki natjecatelj morao nositi, a ona je iznosila 10 kg, pri tome ne uključujući težinu vode i puške, u odori i čizma. Hodnja je morala biti izvedena

Provđena bojni gađanja s posadama BOV-a na obližnjem streljuštu

unutar šest sati, nakon čega bi svi koji su uspjeli proći u zadanim vremenom dobili medalju za sudjelovanje u hodnji. U hodnji je ukupno sudjelovalo 370 sudionika a prvo mjesto je pripalo pripadniku grčkog kontingenta koji je prešao 25 kilometara za 2 sata i 18 minuta, dok su naši pripadnici, časnici namjesnik Andelko Rimac, kojemu je trebalo 3 sata i 20 minuta i nadnarednik Michael Fanuko, kojemu je trebalo 3 sata i 27 minuta rangirani među prvih pedeset, što je rezultat vrijedan pohvale.

Da naši pripadnici ostanu u kondiciji što se tiče vojničkog dijela provedlo se i gađanje bojnim streljivom iz teške strojnica Browning s borbenih oklopnih vozila na obližnjem streljuštu. Tijekom šest mjeseci u misiji pripadnici hrvatskog kontingenata provode bojna gađanja iz svih naoružanja koja se nalaze na uporabi u misiji, u nekoliko navrata zbog provjere ispravnosti oružja kao i podizanja borbene spremnosti svakog pripadnika. Do sada su pripadnici hrvatskog kontingenata proveli bojno gađanje iz kratke strojnica ERO, automatske puške FAL, teške strojnica Browning, a predstoji provedba gađanja iz samokresa HS 2000. ■

Danas se u Kabulu mogu vidjeti i ovakve nove građevine

Česte istrage

Pritužbe o kršenju su česte, a mnoge od njih se moraju istražiti, što je ponekad vrlo komplikiran posao, ne samo zbog pronađenja autentičnih svjedoka, već i zbog teške komunikacije...

Iz Pakistana Zlatko SUDIĆ

Rawalakot, opet Rawalakot, jer je neizbjegjan zbog svih silnih stvari koje se tamo događaju, posjet postrojbama, ophodnjama, motrenjima crte razdvajanja i onoga što ovo područje čini dinamičnim i tako zahtjevnim, a to su istrage kršenja prekida vatre. Pritužbe o kršenju su česte, a mnoge od njih se moraju istražiti, što je ponekad vrlo komplikiran posao, ne samo zbog pronađenja autentičnih svjedoka, već i zbog teške komunikacije, jer se koristimo prevoditeljima za koje nikad ne znaš koliko im možeš vjerovati i pitaju li svjedočke ona pitanja koja im ti postavljaš ili neka svoja. Dogodi se da svjedoka pitaš je li nešto video ili čuo, gdje i na koji način, a on nakon pitanja priča više od minute, mašući rukama uz grimase, a odgovor prevoditelja zna biti samo "Yes".

Prije polaska u istragu radi se priprema u skladu sa SOP-om i planom časnika koji će biti odgovoran za provedbu zadaće, što u sebi sadržava i neizbjegnu papirologiju. Onda dolazi onaj teži provedbeni dio, teži iz razloga što se na mjestu događaja uglavnom može doći samo pješačenjem, i to ponekad i šest sati u jednom smjeru. Obavi se sve to, a kad tamo, zbog toga što se sve dogodilo vjerojatno tri do sedam dana ranije, mjesto je možda isprano kišom ili se najčešće nalazi unutar minskog polja za koje nitko

nema nacrt. Iz navedenoga se može zaključiti da je u tim okolnostima prave dokaze teško naći, i da problemi manji ili veći nastaju kad se nakon dobrog plana na papiru krene u realizaciju, kao uostalom uvijek u životu...

Hajipir zona sumraka

Jesi li bio na Hajipiru, to je pitanje koje se iz mnogo razloga postavlja... Časnici iz Romeo tima su već iskusili dosta takvih aktivnosti, ali svi kao jedan pričaju o mjestu zvanom Hajipir. Ja ču ga jednostavno nazvati zona sumraka, jer to je najjudaljenije mjesto u području i definitivno najnegostoljubivije za posjetitelje poput nas. Vrhovi su tu kao stvoreni za prepreke. Ovdje možete naručiti kišu, snijeg ili bilo koju vrstu nevremena kao kavu u lokalnom kafiću, jer se vrijeme s lošega na gore tako brzo mijenja da je to nevjerojatno. Hajipir, na prvi pogled ništa posebno, područje je u nizu nepreglednih planina na oko tri tisuće metara nadmorske visine, slabo je naseljeno jer se nalazi na crti razdvajanja, vrhovi su samo hrpa kamenja, a niža područja su bogata crnogoričnom šumom, s nekoliko planinskih potoka i rječica. Ali legende uviјek nastaju s nekim razlogom, pa tako i ova kaže da je mjesto dobilo ime po starom mudracu koji je poslije preimenovan u neku vrstu

svetog čovjeka. On je odbrao ovo mjesto da se povuče i u miru razgovara s Bogom i posveti mu se za dobrobit drugih ljudi, a Boga je zamolio da mu pomogne ostvariti potrebnii mir. Kako legenda dalje kaže, Bog mu je pomogao tako da je stvorio takvo okruženje, a kad god mu je netko pokušao nauditi i spriječiti ga u njegovoj svetoj zadaći, vremenske prilike, ili bolje reći neprilike, u tome bi ga spriječi-

le. Čini se da su neke stvari ostale iste i nakon nekoliko stotina godina.

Pravi prijatelji

Došlo je na žalost vrijeme da se ide na neku drugu postaju, što je normalno i ponekad jedva čekaš da se to dogodi, ali ovaj put nije bilo tako. Danas smo od našeg dragog OPP-a dobili novi raspored za idući mjesec i svi su neprimjetno ušutili shvaćajući da to znači kraj druženja jednog sjajnog, složnog i nerazdvojnog tima koji je živio po onoj "svi za jednog ...", pa je zbog toga između ostalog nazvan "Rawalakot mafija". Čovjek ne bi nikada rekao da se ljudi s tri kraja svijeta: Urugvajac, koji iza sebe ima četiri misije u Africi i 46 godina na leđima, Koreanac, sto posto na njihov način *ufurani* časnik i Hrvat, koji je najmladi i ovo mu je prva misija, svaki sa svojom životnom pričom, mogu tako dobro slagati. U malo tišem raspoloženju i s nadom da će se raspored kao i mnogo puta do sada promijeniti, dočekali smo dan rastanka. Ranom zorom u šest sati vozila čekaju, netko ostaje, a netko kreće u nepoznato, ali uglavnom svatko kreće svojim putem. Reći će na kraju u svom kaubojskom stilu Urugvajac: "Bez brige, gringo, Rawalakot mafija će ponovno jahati, kad-tad" ... ■

Put za Hajipir

Povećanje učinkovitosti na terenu

Ubrzo ističe mandat UN-a. On će vjerojatno ponovno biti obnovljen, ali je ipak potrebno neke stvari promijeniti i pomaknuti s mrtve točke. Novo vodstvo misije nastojalo je povećati učinkovitost na terenu prebacujući vojne promatrače iz dosadašnjih zapovjedništava sektora na TS-e u pustinji

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO —

Kada sam prije dvadesetak dana napuštao misiju, već su se nazine promjene koje su nam navjili novi zapovjednik snaga misije, danski general Kurt Mosgaard, ali i novi posebni izaslanik glavnog tajnika Vijeća sigurnosti UN-a Francesco Bastagli. Ubrzo ističe mandat UN-a koji će najvjerojatnije ponovno biti obnovljen. No, neke je stvari potrebno promijeniti i pomaknuti s mrtve točke.

U skladu s preporukama DPKO tima, koji je na području misije boravio u svibnju i lipnju, te tom prigo-

dom posjetio i sve promatračke postaje i Ured za vezu u Tindoufu, prve promjene su se osjetile u sektorima koji su ugašeni, a njihova mjesta zauzeli su TS Dakhla i Smara. I naš ured u Alžiru nije ostao nedodirljiv te je naš broj smanjen s prvobitnih osam na šest časnika, odnosno nas pet i zapovjednik. Smanjenje broja časnika u Uredu donijelo je i svakome od nas nove, dodatne dužnosti. Broj vojnih osoba u misiji ostao je ne-promijenjen, ali je raspored nešto drugačiji. Novo vodstvo misije nastojalo je povećati učinkovitost na terenu prebacujući vojne promatrače iz dosadašnjih zapovjedništava sektora na TS-e u pustinji.

Pojačan rad ophodnji

Dosad je na svakom TS-u bilo petnaestak promatrača, a sada se nastoji povećati broj na barem osamnaest, kako bi se pojačao rad ophodnji te se što bolje pokrio teren cijele misije. Da bi se u tome moglo uspjeti, promjene su u kratkom roku izvedene i u sjedištu misije, koja je i sama promijenila naziv iz dosadašnjeg Zapovjedništva snaga (FHQ) u Zapovjedništvo misije (MHQ). Dosadašnji rad

samog zapovjedništva bio je blisko povezan i sa civilnom komponentom, a sada se i promjenom naziva htjelo ukazati na potrebu bolje, jače i čvrše suradnje naših dviju komponenti. Kako ne bi sve ostalo samo na kozmetičkim promjenama, u sjedištu misije novane su i dvije nove čelije, JOC (Združeno operativno središte) i Planiranje, iz kojih se prati stanje na terenu te se u skladu s dobivenim izvješćima analiziraju i planiraju daljnja djelovanja. Sigurnost i sjedišta misije, ali i našeg Ureda za vezu, na višoj je razini, što se najbolje ogleda u obveznom pregledu svih vozila koja ulaze u sjedište ili baze Ureda. Poštujući mjere propisane iz sjedišta UN-a, sva službena vozila više ne mogu biti parkirana neposredno uz sjedište ili objekte u kojima boravimo, već moraju biti udaljeni minimalno tridesetak metara. Posebna novost tiče se organizacije ophodnji promatrača s kojima bi trebalo početi za nekoliko dana. Naime, prvi put se službeno odobrava i zapovijeda noćna ophodnja, kao i noćna promatranja s OP-a.

Kraj mandata

Kako sve ne bi ostalo samo na zapovijedima koje svakodnevno stižu na

Francesco Bastagli u posjetu političkom vodstvu FPOL-a u Rabouniu

TS-e i u naš ured, zapovjednik snaga i posebni izaslanik u prvim su tjednima svoga mandata obišli sve TS-e, kao i ured u Tindoufu. Za takve važne posjete svaki od nas pripremio je kratku multimedijalnu prezentaciju svojih dužnosti, a od toga je naš šef ureda načinio jednu veliku, ali ne i zamornu prezentaciju kojom smo predstavili naš rad, život i probleme s kojima se susrećemo. Prigoda je dobro iskorištena i za sva moguća pitanja generalu o budućnosti našeg ureda. Na zahtjev zapovjednika snaga ugovoren je sastanak i s ministrom obrane FPOL-a s kojim se, u pratnji nekoliko časnika iz ureda, sastao u Ministarstvu obrane FPOL-a u Rabouni radi upoznavanja i prenošenja osnovnih ideja o novom načinu funkciranja misije. Kao i uvijek u večernjim satima, druženje s FC-om se nastavilo u nešto opuštenijoj atmosferi. General Mosgaard sa svojim vojnim savjetnikom vratio se u Laayoune gdje su ga čekali sastanci i s drugom stronom, vodstvom Marokanske kraljevske vojske. Kako se bliži kraj mandata, razgovora je sve više, zadaće se nižu jedna za drugom, a na nama ostaje da ih obavljamo uredno i predano kao i do sada. ■

**Na Rtu Kamenjak završila
vojna vježba postrojbi PZO-a**

Ekološki “Štit 2005”

U vježbi je sudjelovalo 615 ročnika, časnika, dočasnika i gardista, 77 sustava topničko-raketnih sredstava, 13 trenažnih sustava te 116 vozila i agregata, a sve su aktivnosti odradene uz maksimalno poštivanje Plana mjera zaštite na poligonu. Zapovjednik vježbe, pukovnik Vincelj, vježbu je ocijenio vrlo uspješnom

Napisala i snimila Andreja DEČAK

Prikazom raketnih gađanja na Rtu Kamenjak u petak 21. listopada završena je vojna vježba "Štit 2005" započeta 10. listopada. Cilj vježbe bilo je stjecanje uvida u stupanj paljbeno-taktičke osposobljenosti i uvježbanosti topničkih i raketnih postrojbi PZO-a u gađanju ciljeva u zračnom prostoru.

S obzirom na to da je riječ o složenoj i dugotrajnoj vježbi, koncepcijski je bila podijeljena u nekoliko faza. Prva dva dana, u prvoj fazi, provedena su trenažna gađanja ciljeva u zraku radi obuke i uvježbavanja pojedinaca i postrojbi u gađanju ciljeva u zračnom prostoru. Ona su temeljna faza uvježbavanja i provode se na IZC i stvarnim ciljevima. Slijedila su ispitno-školska gađanja, od 12. do 14. listopada, kao viši stupanj paljbenе obuke, a provedena su na stvarnim ciljevima (avioni i helikopteri), koji lete i djeluju kao i u borbenim uvjetima. Od 17. do 21. listopada odradena su bojna gađanja ciljeva u zračnom prostoru.

ru. To je bila posljednja faza vježbe. Bojna gađanja su najviši stupanj paljbeno-taktičke obuke za borbu sa ciljevima u zračnom prostoru.

U vrijeme našeg posjeta vojnoj vježbi provodena su topnička gađanja. Tako smo se na mjestu događaja uvjerili koliko je koncentracije, uvježbanosti i spremnosti potrebno za provedbu ovog dijela vježbe. Naime cilj je pogoditi metu koju na sajli dužine 1200 m vuče avion. Lako vidljiv i prepoznatljiv, u prvi tren avion nije ostavljao dojam prevelike težine zacrtanog gađanja. No, metu je bilo teže uočiti, a o mogućnostima pogotka nismo željeli sa svog terenskog mjesta ni razmišljati. No, uvježbanoj vojsci se činilo da ni meta a niti njezin pogodak nisu problem. Potvrđeno je to i tijekom kasnije raščlambe gađanja i mnogih ostvarenih pogodaka. Sve nas je to zainteresiralo da o toj vrsti obuke saznamo nešto više.

S detaljima vježbe "Štit 2005" upoznao nas je zapovjednik vježbe, pukovnik Branko Vincelj. "Ovdje provodimo najviše oblike obuke roda protuzračne obrane, što znači da smo nakon završne obuke u vojarni s postrojbama izašli na teren i započeli rad na stvarnim ciljevima", istaknuo je Vincelj te dodao kako je riječ o intergranskoj vježbi u kojoj sudjeluju sve grane Hrvatske vojske; najvećim dijelom Hrvatska kopnena vojska, za tim HRZ i PZO, HRM i Zapovjedništvo za logistiku, dok (osim HRM-a) sektor na moru osiguravaju i čamci Ministarstva unutarnjih poslova. "Kada je riječ o gađanju", dodao je zapovjednik vježbe, "treba istaknuti kako gađaju sve naše postrojbe, naše

brigade PZO-a iz svih korpusa, topničko-raketne bitnice PZO-a svih naših gardijskih brigada i postrojba HRZ-a iz zrakoplovne baze "Zemunik - Zadar". Kompleksnost vježbe osim u organizacijskom dijelu bila je vidljiva i u onom provedbenom. Naime, u vježbi je sudjelovalo 615 ročnika, časnika, dočasnika i gardista, sustava topničko-raketnih sredstava, 13 treninga sustava te 116 vozila i agregata.

Vojска maksimalno brinula o zaštiti okoliša

Osim navedenoga dodatni segment planiranja i provedbe bilo je mjesto održavanja vojne vježbe. Kako je riječ o mjestu koje je zaštićeni krajolik, bilo je potrebno uskladiti komponente plana vježbe s onima zaštite okoliša. Sporazum između predstavnika vojne vlasti, te predstavnika Javne ustanove "Rt Kamenjak" postignut je još prije dolaska vojske na teren. Istim sporazumom određena su "pravila igre", odnosno zaključena pravila ponašanja radi uspješnosti provedbe vježbe, uz ne narušavanje prirodnog stanja zaštićenog okoliša. Koliko je vojska ozbiljno pristupila zaštiti okoliša, uvjernili smo se i pri našem boravku na Kamenjaku. Poštujući Plan mjera zaštite na poligonu, cijeli je tabor podignut tako da ne narušava područje, te ni na koji način ne mijenja konfiguraciju koja je zatečena. Istako, vojska je osigurala kretanje vozila po propisanim prometnicama, bez ikakvih zadiranja u ostatak zaštićenog područja, dok su za skupljanje komunalnog otpada rabljeni kontejneri. No, to nije bilo sve. U dogovoru

s predstvincima JU "Rt Kamenjak", vojska je raščistila dio područja nevremenom porušenih stabala, te od njih načinila nekoliko klupica koje će uz morsku obalu ostati u trajnom naslijedu potencijalnim turistima i posjetiteljima. Dakako, istu ozbiljnost vojni su pripadnici iskazali i u vježbi, čiji je vrhunac dostignut u petak, 21. listopada.

Pokazna vježba započela je u jutarnjim satima, u nazočnosti civilnih i vojnih uzvanika, među kojima su bili izaslanik načelnika GSOS-a RH, zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković, zapovjednik 1. korpusa HKoV-a brigadni general Josip Stojković, te zapovjednik 3. korpusa HKoV-a, brigadni general Zvonko Peternel. Iako vremenski uvjeti nisu dopustili prikaz vježbe u cijlosti, onaj viđeni dio bio je i više nego reprezentativan. Takvu ocjenu dao je i zapovjednik vježbe, pukovnik Vincelj, istaknuvši: "Sva provedena gađanja bila su izvrsna. To pokazuje vrlo visoku razinu obučenosti i vojnika i gardista. Vježbu u cijelosti mogu ocijeniti vrlo uspješnom".

Uz veliku naoblaku, vojna vježba "Štit 2005" privredna je kraju. Činilo se da su svi sudionici i više nego zadovoljni. A razloga za to svakako je bilo. Ne samo da je vojska potvrdila svoju spremnost za provedbu predviđenih vojnih zadataća, već je dokazala svoju časnost i kroz odnos prema ekologiji i poštovanju prirode. Stoga ne treba sumnjati da će i buduće slične aktivnosti biti provedene na jednako kvalitetan način - i kada je u pitanju okoliš i kada je u pitanju vojska. ■

Razmjena iskustava iz područja komunikacijsko-informacijskih sustava

U zagrebačkom hotelu Sheraton 24. listopada počeo je seminar "Komunikacijsko-informacijski sustavi u NATO vođenim operacijama".

Seminar je otvorio komodor Ivica Supić, načelnik Uprave za zapovjedne informacijsko-komunikacijske sustave Glavnog stožera OSRH koji je sudionicima zaželio dobrodošlicu i izrazio želju da zajedničkim radom pridonesu boljoj međusobnoj suradnji.

Na seminaru sudjeluje 35 sudionika iz oružanih snaga Austrije, Bugarske, Poljske, Švedske, SAD-a, Hrvatske i NATO-a (SHAPE).

snimio Davor KIRIN

Svrha je seminara razmjena iskustava i naučenih lekcija u međunarodnim vojnim operacijama iz područja komunikacijsko-informacijskih sustava. Teme obuhvaćene seminarom uključuju organizaciju NATO C3 sustava, sposobnosti komunikacijsko-informacijskih sustava NATO-a, iskustva i naučene lekcije u međunarodnim vojnim operacijama. Obradit će se i izazovi, planovi i trendovi razvoja komunikacijsko-informacijskih sustava u potpori međunarodnim vojnim operacijama te iskustva s međunarodne vojne vježbe "Combined Endeavor".

Seminar, koji bi trebao postati tradicionalna godišnja aktivnost NATO i PfP zemalja, pridonosi povećanju interoperabilnosti OS RH s NATO-om te podupire strateški cilj ulaska Republike Hrvatske u NATO savez.

Praktični prikaz

Seminar je uz teoretski imao i

Prikaz komunikacijske opreme na poligonu Cerovac

snimila Leida PARLOV

praktični dio 25. listopada na vojnog poligona Cerovac. Za to je bila zadužena 40. brigada veze koja je u sklopu redovitog taktičkog uvježbanja vojnika na završnoj obuci organizirala i prikaz komunikacijske opreme. Polaznike seminara su na poligonu primili i predstavili im opremu načelnik stožera 40. brigade veze pukovnik Igor Mandarić i zapovjednik 2. bojne bojnik Dragutin Gašparović. Predstavljena je razna oprema, VHF bojišnički radiouređaji i HF radiouređaji te reljena oprema. Polaznici su imali mogućnost razgledati opremu i razgovarati s pripadnicima 40. brigade veze koji s njom rade. Bila je to izvrsna prigoda za upoznavanje i razmjenu iskustava.

Toma VLAŠIĆ

Tečaj o NATO-ovoj organizaciji logistike

Od 25. do 27. listopada u zagrebačkoj je vojarni "Petar Zrinski" održan stručni tečaj pod nazivom "Organizacija logističke potpore u NATO okruženju".

Tema seminara vidljiva je iz njegovog naziva, a prema riječima organizatora radi se o jednom od najvažnijih ovogodišnjih događaja vezanih za logističku struku u OSRH. Naime, u sadašnjim okolnostima sve većeg sudjelovanja hrvatskih vojnika u međunarodnim misijama, a s obzirom na integracijska nastojanja Republike Hrvatske i OSRH, upoznavanje s NATO postupcima neophodno je za naše časnike.

Upravo stoga, na seminar su pozvani eminentni inozemni gošti, odreda logistički eksperti koji su i održali predavanja. Četveročlani tim predvodio je američki brigadir Glenn Lang, zamjenik načelnika logističkog ogranka u stožeru NATO-a.

Inače, tečaj je 25. listopada službeno otvorio brigadir Ivan Skol, zamjenik načelnika Uprave za logistiku GSOS-a RH, koja je organizirala tečaj. Na njemu je bilo 40-ak polaznika iz više ustrojbenih cjelina (J4, M3, HRZ, ZzL, VP, HRM, J3, HKoV, Inspektorat obrane...), a iako je konceptualno zamišljen za razinu

snimio Davor KIRIN

bojnik-pukovnik, tečaj je bio dovoljno informativan i prilagođen ostatku polaznika nižeg ili višeg čina. U potpunosti je održan na engleskom jeziku.

Domagoj VLAHOVIĆ

Obljetnica Dočasničke škole

Dočasnička škola u Jastrebarskom 21. listopada je obilježila 14. obljetnicu osnutka.

Uz djelatnike i polaznike temeljne, te više i visoke dočasničke izobrazbe, na čelu s bojnikom Ivanom Magićem, svečanosti su nazočili i zapovjednici drugih postrojbi,

predvođeni zapovjednikom Zapovjedništva za izobrazbu i obuku brigadirom Marjanom Biškićem. Tom prigodom brigadir Biškić je kazao kako je vrlo ponosan na dodatašnje rezultate koje je u izobrazbi postigla Dočas-

nička škola. Djeplatnicima je poručio da odgovorno obavljaju svoj posao i ne zaborave

da je sve počelo 1990., a spomen-obilježje poginulog bojnika Tihomira Klobučara nek im bude poticaj da se uvijek može dati više. U budućem ustroju OS-a, nastavio je Biškić, mjesto DŠ-a može biti samo osnaženo.

Obljetnicu osnutka DŠ-a uveličao je i jedan sportski događaj. Naime, na sportskim terenima DŠ-a održan je 10. memorijalni nogometni turnir u čast poginulog bojnika Tihomira Klobučara 7. kolovoza 1995. u Oluji. Na dvodnevnom turniru je sudjelovalo 12 ekipa iz GS-a i MUP-a, te su se na kraju u finalu našle 2. i 3. gardijska brigada. U izvođenju jedanaesteraca uspješnija je bila 2. brigada predvođena natporučnikom Mirsadom Begićem.

M. PERVAN STIPIĆ

snimila M. PERVAN STIPIĆ

snimila M. PERVAN STIPIĆ

Furiozni početak košarkaške sezone

Košarkaši MORH-a već su u uvodu u novu sezonu počeli potvrđivati svoje optimistične najave.

Početkom mjeseca listopada nastupili su na trokut turniru u Jastrebarskom. Riječ je o već tradicionalnom memorijalu "Davor Popović", koji se održavao po osmi put. U dvije utakmice protiv Jaske i Podsuseda "Morhovci" su odnijeli pobjede i u svoje vitrine spremili pehar pobjednika. No, i pojedinačna priznanja otišla su u ruke naših košarkaša: Mario Dundović proglašen je najboljim igračem turnira, a Branko Turković pobijedio je na natjecanju u tricama. Pobjeda na ovom turniru ima veliku težinu, jer su ostali klubovi regularni seniorški natjecatelji u HKS-ovim ligama, dakle, u njima igraju momci koji treneraju svakoga dana i ozbiljno se bave košarkom.

Ipak, glavni natjecateljski cilj MORH-a je amaterska liga REKLA, u kojoj se redovito natječu, a već su je i osvajali. Ove godine ta liga je doživjela ozbiljnu ekspanziju. Naime, fuzionirana je s Hrvatskom amaterskom košarkaškom ligom (HAKL) i sada u njoj participiraju 32 kluba. Ima tu i vrlo poznatih imena, poput "klasičnog" Ciboninog košgetera Zdravka Radulovića. Zbog velikog broja klubova modificiran je i sustav natjecanja, pa se regularni dio sezone odsad odigrava u četiri skupine po osam klubova. Prema najavama, MORH-ove ambicije sežu barem do plasmana među četiri najbolja, dakle, u polufinalu doigravanja. Proteklog vikenda "Morhovci" su se pobrinuli da to i dokažu. Osjetno ojačana momčad u svom je prvom ligaškom nastupu, pod trenerskom rukom Kre-

še Kovačevića, pregazila "Medilab" s 92:25, uz 25 koševa Damira Deaka i 18 Branka Turkovića. Uvjerljiva pobeda svakako će i u očima budućih protivnika podići respekt prema već otprije uigranim, ali i osvježenim "Morhovcima".

Domagoj VLAHOVIĆ

II. međunarodna konferencija o industrijskoj baštini

U Rijeci je od 13. do 15. listopada održana II. međunarodna konferencija o industrijskoj baštini pod motom "Rijekograd na vodi i moru", u organizaciji udruge "PRO TORPEDO" u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Primorsko-goranskom županijom, Sveučilištem u Rijeci, i Gospodarskom komorom u Rijeci.

Prva konferencija održana je 2003. godine u povodu 150. obljetnice tvornice torpeda u Rijeci. Na obje konferencije okupio se niz svjetskih stručnjaka, od arhitekata, povjes-

ničara umjetnosti, stručnjaka s pomorskih fakulteta i iz vojnog područja, posebice mornarice.

Cilj predavanja bio je senzibilizirati sve koji mogu pomoći u spašavanju objekata koji su u povijesti odigrali važnu ulogu u tehničkom i gospodarskom razvoju pojedinih sredina. Pokazati da ti objekti i dalje mogu opstati u promijenjenoj funkciji i biti dio edukacijsko-turističkih sadržaja lokalnih sredina.

D. P.

Influenca ptica ili ptičja gripa

Influenca ptica, kako je pravi naziv ove bolesti, virusna je bolest ptica a prijenos virusa s oboljele životinje na čovjeka iznimno je rijedak i događa se pod posebnim okolnostima. Kako bi se sačuvalo zdravlje ljudi i rizik od širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru, neophodno je pridržavati se svih propisanih preventivnih mjera. Brza dijagnostika i žurne preventivne mjere uvjet su uspješnog suzbijanja influence ptica

Silvana DUVANIĆ RIČKO

Influenca ptica, popularno nazvana "ptičja gripa", posljednjih je dana na žalost najspominjanija bolest u našoj zemlji, kako u veterinarskom tako i u medicinskom smislu.

Influenca ptica, kako je pravi naziv ove bolesti, virusna je bolest ptica, a prijenos virusa s oboljele životinje na čovjeka iznimno je rijedak i događa se pod posebnim okolnostima. Kako se radi o bolesti koja je u velikom postotku za ptice, u koje ubrajamo i perad, smrtonosna, uzrokuje velike štete u peradarstvu zemlje u kojoj se pojavi i stoga je ozbiljan ekonomski i gospodarski problem zemlje.

Influenca ili gripu izazivaju virusi svrstani u A, B i C skupinu, ovisno o antigenim svojstvima virusnih bjelančevina koje posjeduju. Virusi iz skupine A, koji prema sadašnjim spoznajama jedini inficiraju ptice, a dijele se na daljnje podskupine ovisno o glikoproteinskim izdancima hemaglutininu (H) i neuraminidazi (N), koji se nalaze na površini virusa i koji su odgovorni za patogenost i razvoj imunosti.

144 moguće kombinacije (od H1N1 do H16N9), pa tako i u kombinaciji H5N1 o kojoj se ovih dana govorи.

U tri dana bolest se može proširiti na cijelo jato

Prema patogenosti, koju pokazuju za perad, virusi influenza A se mogu podijeliti u dvije odijeljene skupine. Vrlo virulentni virusi mogu izazvati 100% uginuće ptica i nazivaju se visokopatogena influenza ptica (VPIP). U tu skupinu visokozaravnih virusa ubraja se aktualni podtip H5N1.

U drugu skupinu spadaju virusi koji uzrokuju blagu, uglavnom dišnu bolest, koja se naziva niskopatogena influenza ptica (NPIP). Niskopatogeni virusi influenza A, ukoliko su potpomognuti drugim infekcijama ili narušenim uvjetima okoliša, mogu prouzročiti ozbiljnu bolest.

Iz bolesne životinje virus se izlučuje nosnim iscjetkom i stolicom, a kako virus ptičje gripe može biti visoko patogen, bolest se može proširiti u kratkom vremenu na cijelo jato te

izazvati u tri dana 100%-tnu smrtnost zahvaćene populacije.

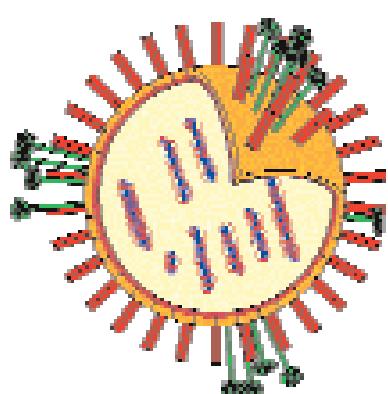
Oboljele ptice uz simptome opće malakslosti, otežanog disanja zbog upale sinusa, te potkožnog krvarenja na nogama pokazuju i simptome poremećaja središnjeg

Virus influenza A

16 H podtipova

9 N podtipova

16 x 9 mogućih kombinacija (144)

Do sada je poznato 16 H podtipova (od H1 do H16) i devet N podtipova (od N1 do N9), a svaki virus influenza A posjeduje jedan H i jedan N podtip koji se mogu pojaviti u bilo kojoj od

živčanog sustava, kao npr. trzaje vratom i udovima.

Zbog brzog tijeka bolesti i naglog uginuća, malo je vjerojatno da se na tržištu može naći meso zaražene pe-

radi. S obzirom na to da perad u slučaju bilo koje bolesti reagira padom nesivosti, nema opasnosti od širenja bolesti jajima, jer prije no što se virus počne izlučivati, perad prestaje nesti. Osim toga, termička obrada mesa i jaja u potpunosti uništava virus, stoga nema nikakve opasnosti od mogućnosti prenošenja virusa na taj način.

Već desetljeće bolest u peradi javlja se diljem svijeta

Influenca ptica uzrokovana visoko ili niskopatogenom grupom virusa (VPIP ili NPIP) nije nikakva novost a bilježi se na raznim stranama svijeta. Tijekom 2004. izbija niskopatogena influenza (H7N2) u SAD-u, u saveznoj državi Delaware, koja se ubrzo širi na New Jersey, Pensylvaniju i Maryland. Nedugo potom pojavljuje se NPIP na Tajvanu (H5N2), u Pakistanu (H7N3) i u Teksasu (H7N3), a istodobno na drugom kraju Teksasa izbija VPIP (H5N2), kao i u Kanadi (H7N3) i Južnoafričkoj Republici (H5N2). U Japanu se 2005. godine ponovno pojavljuje influenza u peradi, no ovaj put niskopatogena (H5N2). Visokopatogena influenza ptica bila je rijetka pojавa sve do sredine devedesetih godina prošlog stoljeća, no u proteklom de-

setljeću često sejavljala diljem svijeta. Osim učestale pojave, virusi su u proteklom desetljeću pokazali da mogu zaraziti i ljude čak sa smrtnim ishodom.

Do unatrag nešto više od šest godina nije bilo dokaza da virusi ptičje influenze mogu izravno zaraziti čovjeka, ali se znalo da virusi ptičje influenza sudjeluju u rekombinaciji i nastajanju novih podtipova virusa koji mogu zaraziti i ljude. Često spominjana međustepenica između ptica i čovjeka je svinja, koja je po svojim genskim svojstvima slična čovjeku i u kojoj virus može mutirati tako da postane zarazan za čovjeka. Epidemijski ili pandemijski razmjeri bolesti o kojima se posljednjih dana često govori bili bi uzrokovani mutiranim ili promijenjenim oblikom virusa ptičje gripe.

Prvi zaraženi čovjek 1997. u Hong Kongu

Izravni prijenos virusa influenza s ptica na čovjeka prvi put je zapažen

Inicijalna izbijanja VPIP od 1994.

1994	Australija	H7N3
1995	Pakistan	H7N3
1995	Meksiko [17 mil]	H5N2
1997	Australija	H7N4
1997	Hong Kong	H5N1 6 umrlih
1997-98	Italija	H5N2
1999-00	Italija [13 mil]	H7N1
2001-02	Hong Kong	H5N1
2002	Čile	H7N3
2003	Nizozemska [30 mil]	H7N7 1 umro
2003-05	Daleki istok [J. Koreja]	H5N1 60 umrlih [>100 mil]
2004	SAD, Teksas	H5N2
2004	Kanada, B. Kolumbija	H7N3 [19 mil]
2004	JAR [nojevi]	H5N2

oboljelo od infekcije tim ptičjim virusom, a polovica ih je umrla.

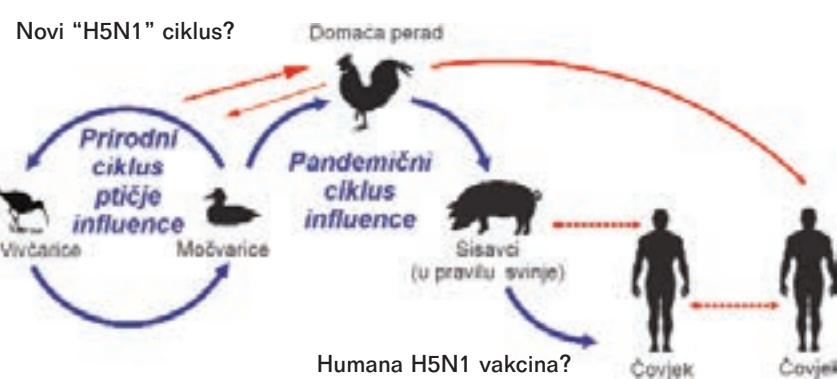
Dok je u nekim zemljama bolest nazigled stavljena pod kontrolu, u drugima izbijaju nova žarišta izazvana podtipom H5N1 i vjerojatno će proći godine dok se ova epizootija u cijelosti ne suzbije.

Iako je došlo do obolijevanja i smrtnih slučajeva, do sada nema dokaza da se infekcija može prenosi sa čov-

pe od koje bolujemo svake godine, a odlikuju se povisrenom temperaturom, bolovima u mišićima, glavoboljom, općim lošim osjećanjem, uz dodatak brzog širenja virusa u organizmu i zahvaćanje pluća te uzrokovana teške upale. Cijepljenje protiv gripe koje započinje početkom studenog ne štiti od gripe uzrokovane podskupinom virusa uzročnika influenza ptica. Za sada nema nikakve medicinske potrebe i razloga za eventualnom uporabom cjepiva protiv podtipa virusa H1N5 na području Republike Hrvatske, kao ni za antivirusnim lijekovima (npr. Tamiflu).

Kako bi se sačuvalo zdravlje ljudi i rizik širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru, neophodno je pridržavati se svih propisanih preventivnih mjera. Jedne od njih smo i svjedočili ovih dana, a odnosi se na eutanaziju sve peradi u krugu od tri km od mjesta pronalaska oboljelih ptica. Iako se mjeru može ciniti drastičnom, opravdana je i nužna radi prekida lanca daljnog širenja zaraze. S jednakim razlogom uvedena je i mjeru zatvaranja peradi u nastambe, kako bi se onemogućio doticaj s drugim, možda zaraženim pticama. Mjera se odnosi i na ptice koje služe za ukras (primjerice paunovi ili fazani), a nalaze se slobodni u parkovima i dvorištima. Hranjenje i diranje, posebice divljih ptica u prirodi, treba izbjegavati. Ptice koje se nalaze u domovima kao kućni ljubimci i koje nemaju kontakata s vanjskim okruženjem u potpunosti su bezopasne.

Općenito, brza dijagnostika i žurne preventivne mjere uvjet su uspješnog suzbijanja influenza ptica, no u zemljama i regijama gdje to iz različitih razloga nije izvedivo mogu se ponovno očekivati opsežne epizootije, štoviše i njihova ukorijenjenost. ■

tijekom pojave VPIP u Hong Kongu 1997. Epizootiju je prouzročio podtip H5N1, a tijekom suzbijanja epizootije zarazilo se 18 ljudi od kojih je šestero umrlo. Krajem 2003. na Dalekom istoku ponovno izbija VPIP, te je treći put od 1997. u toj regiji prouzročena podtipom H5N1. Zadnja u te tri epizootije je započela u Južnoj Koreji i ubrzo se proširila na veći broj zemalja Dalekog istoka, a ovo ljeto se proširila i u Rusku Federaciju i Kazahstan. Do sada je na Dalekom istoku ubijeno ili uginulo više od 100 milijuna peradi u nastojanju da se epizootija prouzročena H5N1 podtipom zaustavi. Ono što ipak izaziva određenu zabrinutost medicinskih djelatnika jest činjenica da je u Vijetnamu i Tajlandu više od 100 ljudi

jeka na čovjeka. Sve zaražene osobe bile su u bliskom, izravnom dodiru sa zaraženom peradi, bilo da se radi o zajedničkom životu i boravku sa životinjama u istoj prostoriji ili o tradicionalnom pijenju svježe krvi peradi. Uzimajući u obzir broj oboljelih ptica, duljinu trajanja epidemije, prostornu veličinu zahvaćenog područja, brojčanost populacije i higijenske uvjete života na području na kojem se bolest pojavila, može se ipak govoriti o sporadičnim ili izoliranim slučajevima obolijevanja.

Dijagnostika i žurne preventivne mjere uvjet su uspješnog suzbijanja influenza ptica

Simptomi ptičje gripe kod čovjeka slični su simptomima "sezonske" gri-

H5N1 VPIP 2003-05

2003/2004	
J. Koreja	12.12.2003.
Vijetnam	8.01.2004.
Japan	12.01.2004.
Tajland	23.01.2004.
Kambodža	24.01.2004.
Hong Kong	26.01.2004.
Laos	27.01.2004.
Kina	4.01.2004.
Indonezija	2.02.2004.
Malezija	19.08.2004
2005	
Rusija	24.07.2005.
Kazahstan	5.08.2005.
Mongolija	12.08.2005.
Turska	1.10.2005.
Rumunjska	4.10.2005.
...	

Radiouredaj velikog dometa

AMERIČKI marinski korpus (USMC) eksperimentalno ispituje novi radiouredaj velikog dometa. Radiouredaj ETCS (Expeditionary Tactical Communications System) razvio je Ratni laboratorij marin-skog korpusa kako bi se prevlada-la ograničenja u komunikaciji na većim udaljenostima, odnosno iz-među marinских postrojbi koje su se iskrcale i napreduju u unutrašnjost te zapovjedništva operacije koje je najčešće na brodu ispred obale.

ETCS rabi civilnu komercijalnu satelitsku komunikacijsku mrežu Iridium, a uz integriranje GPS su-stava ostvaruje se i funkcija praćenja i prikaza točnog položaja. Tako se može stalno imati "slika" položaja snaga na terenu. Za to se rabi aplikacija Notrhrop Grumman C2PC koja počiva na komercijalnoj 128 bitnoj AES enkripciji (a ne na službenoj američke vlade) pa mora funkcionirati kao samostalni uređaj i ne može se integrirati u druge si-

gurne sustave koji počivaju na službenoj enkripciji.

ETCS će omogućiti napredak dok-trine distribuiranih operacija koja predviđa uporabu manjih timova koji dominiraju bojištem rabeći na-predne borbene sustave, ali koji se, kad je potrebno, mogu okupiti u veće postrojbe. Ta doktrina zahtje-va brzo i učinkovito komuniciranje na velikim udaljenostima, a upravo to ETCS omogućava.

Prva operativna implementacija ETCS uređaja je u obliku prikolice za lako terensko vozilo HMMWV. U prikolici su smješteni radiouredaji i oprema zapovjedno-nadzornog su-stava (C2) dok su radne stanice smještene u vozilu.

Idući je korak smještanje cijele in-stalacije u samo jedno vozilo koje bi se moralno moći prevesti konver-tiplonom V-22 Osprey.

M. PETROVIĆ

NA RUJANSKOM sajmu vojne tehnike DSEi (*Defence Systems and Equipment International*), kineska tvrtka CPMIEC (*China Machinery Import and Export Corporation*) predstavila je novu bespi-lotnu letjelicu W-50. Riječ je o be-spilotnoj letjelici s povećanim dole-tom, većom nosivošću korisnog te-reta, te većom maksimalnom polet-nom težinom. Letjelica W-50 prvi put je prikazana svjetskoj javnosti na Airshow China u studenom

2003., kada je nosila oznaku PW-1. Tada je uz PW-1 predstavljena i let-jelica W-30, koja je u biti umanjena inačica letjelica iz serije PW-1.

Prema tehničko-taktičkim podaci-ma, letjelica W-50 može krstariti na visinama između 1000 m i 3000 m, a maksimalni operativni plafon leta je 4600 m. Operativni radijus iznosi 100 km, a maksimalna brzina koju može postići je 180 km/h dok se krstareća brzina kreće između 120 km/h i 150 km/h. Maksimalna

Kina predstavila W-50

težina pri polijetanju iznosi 130 kg, od čega na "korisni" teret otpada 20 kg. Za pogon letjelice rabi se dvocilindrični dvotaktni motor NRIST 350F, jakosti 25 KS. Duljina letjelice je 3,2 m dok je raspon krila 4,8 m.

Kina je objavila kako radi i na no-voj letjelici PW-2 koja bi trebala imati dva puta veći operativni radi-jus nego PW-1. Uz to, raspon krsta-reće brzine kretao bi se između 140 km/h i 160 km/h, uz mogućnost boravka u zraku do 7 sati. Maksi-malna poletna težina trebala bi biti 210 kg, uz 30 kg "korisnog" tereta. PW-2 bi poput PW-1 za lansiranje rabio raketni pogon, a spuštanje let-jelice predviđeno je pomoću padob-rana. Dimenzije letjelice PW-2 tre-bale bi velikim dijelom ostati iste, poput PW-1.

I. SKENDEROVIC

Australija odabrala tvrtku Gibbs & Cox za projektiranje razarača

AUSTRALSKO ministarstvo obrane odabralo je američku tvrtku Gibbs & Cox kao preferiranog projektanta za platformu broda unutar projekta SEA 4000. Program gradnje tri nova razarača namijenjenih protuzračnoj obrani (AWD - Air Warfare Destroyer) za australsku kraljevsku ratnu mornaricu vrijedan je šest milijardi AUD, odnosno 4,56 milijardi američkih dolara.

Objavljajući vijest o odabiru tvrtke sredinom kolovoza, australski ministar obrane Robert Hill izjavio je kako je vlada odabrala tvrtku Gibbs & Cox s modificiranim projektom razarača klase Arleigh Burke ispred španjolske brodogradevne grupacije Navantia s projektom razarača tipa F-100 (klasa Don Alvaro de Bazán) i njemačke brodogradevne grupacije Blohm+Voss s projektom razarača tipa 124 (klasa Sachsen). Odliku o odabiru vlada je donijela nakon što je prihvatala preporuke komisije za selekciju ponuda, na temelju činjenice da je tvrtka Gibbs & Cox dala najbolju ponudu za odnose i karakteristike projekta.

Tvrтka Gibbs & Cox pridružit će se AWD partnerima ASC Shipbuilder Pty Ltd u čijem će se brodogradilištu u Osbornu (Južna Australija) graditi razarači, te tvrtki Raytheon Australia koji su odabrani ranije ove

godine kao projektanti sustava naoružanja. Robert Hill također je izjavio kako će australska vlada nastaviti usporedno razmatrati "australiziranu" verziju Navantijinog baznog projekta kao konkureniju projektu tvrtke Gibbs & Cox prije konačnog odobrenja projekta u 2007. godini. Ta

mjera potrebna je iz razloga novih, nedavno uvedenih smjernica za nabavu razarača.

S obzirom na činjenicu da se ulazak u službu australske ratne mornarice očekuje tek 2013., razarači će biti opremljeni širokim spektrom različitih opcija za protuzračnu obranu koju će pružiti i drugim rodoma australske vojske, uključujući kopnenu vojsku kao i zračne snage.

Razarači će biti opremljeni Aegis sustavom naoružanja, kombinirajući radar za motrenje SPY-1D i projektille Standard Missile SM-2 Block III. Projekt razarača pripremljen u suradnji s tvrtkama Anteon Corporation, Angle Inc., Basic Comerce & Industries, ICI, Lockheed Martin Tactical System Romulus and Technomics je modificirana izvedenica američkog razarača DDG-51 klase Arleigh Burke za koji je tvrtka Gibbs & Cox vodeći projektni agent. Oče-

kuje se da će brodovi imati istisninu 7000 - 8000 tona pri punom opterećenju te će ih pokretati kombinacija diezelskog motora i plinskih turbina nasuprot plinskih turbina koje su ugrađene u razarače DDG-51. Takva kombinacija pogonskog postrojenja bit će ekonomičnija pri uporabi te će se povećati područje rada i izdržljivost pogonskog sustava. Osim spomenutih prednosti, broj posade potreban za upravljanje razaračem sveden je na svega 250 ljudi, što je znatno manje nego 350 osoba potrebnih na DDG-51. Ta razlika postići će se većom razinom automatizacije sustava i procesa na brodu.

Australska vlada osigurala je 455 milijuna AUD za trenutačnu fazu projekta koja uključuje detaljniji razvoj samog projekta, obuku radne snage te investiciju i izgradnju početne infrastrukture.

M. PTIĆ GRŽELj

NEDAVNO je rusko ratno zrakoplovstvo predstavilo prvu bombu iz nove obitelji precizno navođenih *standoff* bombi s rakетnim pogonom. Riječ je o bombi označke UPAB-1500, koja je nedavno bila predstavljena u ruskoj zrakoplovnoj bazi u Ahktubinsku. Temeljni dizajn tijela bombe vrlo je sličan tijelu bombe UAB-500,

UPAB-1500

koja je dosad javnosti bila dostupna jedino u formi *mockup-a*. Po sve mu sudeći 1362 kg teška bomba UPAB-1500 rabi TV navodenje, a radi povećenja dometa bombe na središnju sekciju njezina tijela postavljena su krilca. Određene pretpostavke sugeriraju i to kako UPAB-1500 nasljednik bombe KAB-1500Kr, dok je UAB-500 nasljednik bombe KAB-500 također s TV navodenjem. Proizvođač bombe je vrlo vjerojatno ruska tvrtka Bazalt, koja je uz rusku tvrtku Tactical Missile Co. specijalizirana za razvoj bombi zrak-zemlja.

Iz predstavljanja bombe UPAB-1500 vidljiva je raznolikost ruskog razvoja *standoff* zrakoplovnog naoružanja, kojim želi prvenstveno ojačati i zanoviti svoj arsenal (zamjena za bombe H-25 i H-27) ali isto tako svoje novo naoružanje ponuditi vanjskom tržištu posebice onim zrakoplovstvima koja uvoze rusku zrakoplovnu tehniku. Tu se kao prvog možebitnog vanjskog načitelja UPAB-a 1500 misli na Indiju, koja bi tom bombom mogla opremiti avione Su-30MKI.

I. SKENDEROVIC

Alat za planiranje i operacije u logistici

Sposobnost brze prilagodbe promjenama na bojištu ključ je operativnog uspjeha na današnjem bojištu. Iako se ta tvrdnja uglavnom odnosi na borbene snage, uspjeh na duže vrijeme također zahtijeva potpunu sposobnost i svijest o trajnoj spremnosti snaga. Zato su te sposobnosti jednako važne i za logističku borbenu potporu

Vlado PAVLOVIĆ

Alat za planiranje i operacije u logistici, (LOGSPOT) *Logistic Site Planing and Operations Tool*, je programsko rješenje koje osigurava potporu u zadaćama planiranja, odabira lokacije za logističke sadržaje u području operacija (PO) kao i učinkovitog obavljanja funkcija logističke potpore operacija na bojištu.

Primjena tog koncepta informatičke logističke potpore omogućava logističkim planerima kreiranje planova u odnosu na uvjete terena, zahtjeva korisnika, operativnih logističkih postupaka, zaštite od ugroze od protivnika, integriranjem podataka.

LOGSPOT programski paket kreativan za potporu načela potpune sposobnosti i spremnosti za logističku

potporu omogućava:

Povezivanje podataka: Sposobnost brzog kombiniranja različitih vrsta raspoloživih podataka (npr. geografskih, vremenskih, obaveštajnih, logističkih itd.) tako da se mogu koristiti u procesu planiranja.

Automatizaciju analiza: Sposobnost alata da naprave uporabljivim raspoložive informacije i izdvoje dijelove korisne za logističke eksperțe preko tehnologija temeljenih na znanju, omogućavajući planerima brzu provedbu rutinskih ponavljajućih aktivnosti.

Vizualizacija bojišta: Sposobnost osiguranja zapovjednicima i logističkim planerima pravodoban, visokokvalitetan uvid u borbeni prostor (npr. zemljovid i produkti zemljovida) koji sumiraju raspoložive po-

datke i planove u jedan koristan oblik.

Navedeni podaci se brzo kombiniraju i prikazuju koristeći se ArcView GIS-om (v3.x)

Suradnju u planiranju: Sposobnost proslijedivanja informacija i logističkih planova nadređenim i podređenim u zapovjednom lancu istodobno, osigurava situacijski uvid u trenutačno stanje na bojišnici i sposobnost brzog rješavanja nastalog problema u doopskrbi.

Program omogućava logističkim planerima na svim razinama optimalno postavljanje logističkih sadržaja u PO i planiranje dnevnih logističkih operacija. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Protuelektronička borba

Temelj elektroničkog ometanja predstavljaju elektroničke smetnje. Elektroničke smetnje su elektronički signali koji, kada stignu na ulaz prijamnika, otežavaju ili onemogućuju izdvajanje korisnih signala. Korisni signali su signali koji se pojavljuju na ulazu prijamnika s korisnom informacijom. Na primjer, u radarskim sustavima korisna informacija je informacija o položaju cilja u prostoru

Danijel VUKOVIĆ

Protuelektronička borba se definira kao skup postupaka, mjera i djelovanja koji se planiraju, organiziraju i izvode u svrhu zaštite vlastitih elektroničkih sustava i sredstava, objekata, borbene tehnike i radi onemogućavanja ili otežavanja funkciranja elektroničkih sredstava i sustava protivnika, kao i uništavanje njegovih elektroničkih sredstava. Protuelektronička borba se sastoji od protuelektroničkih borbenih djelovanja, protuelektroničkih djelovanja, protuelektroničke zaštite i elektroničkog izviđanja.

Protuelektronička borbena djelovanja predstavljaju aktivnosti kojima se, fizičkim uništavanjem ili onešposobljavanjem, izbacuju iz

uporabe protivnička elektronička sredstva i sustavi. Ostvaruju se aktivnim borbenim djelovanjima, djelovanjima posebnim snagama opremljenih specijalnim sredstvima za protuelektronička borbena djelovanja (rakete, aviobombe, granate i sl.) koji su opremljeni uređajima za navođenje na cilj. Obuhvaćaju otkrivanje ciljeva i njihovo uništavanje, a izvode se s kopna, mora i iz zraka.

Protuelektronička djelovanja predstavljaju aktivnosti kojima se onemogućuje ili otežava rad elektroničkih sredstava i sustava, čime se smanjuju borbene mogućnosti neprijatelja. Izvode se elektroničkim ometanjem, promjenom koordinata

cilja i promjenom refleksne površine cilja.

Elektroničko ometanje predstavlja aktivnost kojom se na duže ili kraće razdoblje onemogućuje ili otežava funkciranje elektroničkih uređaja i sustava protivnika. Izvodi se primjenom aktivnih i pasivnih sredstava. S obzirom na sredstva i sustave koji se ometaju, elektroničko ometanje se dijeli na ometanje raketnih sustava, sustava veza, radarskih sustava, optoelektroničkih sustava, navigacijskih sustava, TV sustava, magnetskih i akustičnih sustava itd. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Kineski AWACS-i i drugi "leteći" radari

Kina je trenutačno jedina država koja razvija dva, a možda i više potpuno različitih AWACS projekta

Domagoj MIČIĆ i Tomislav JANJIĆ

Iako ne nose nikakvo oružje avioni poznati pod skraćenicom AWACS-i danas su pravi kraljevi neba. Bez njihove je uporabe nemoguće zamisliti suvremeno ratovanje jer im ugrađena oprema omogućava kontrolu stanja u zraku (bez obzira na visinu leta letjelica), na kopnu i moru na udaljenostima većim od 300 kilometara. Iako je često u uporabi samo rijetki znaju da skraćenica AWACS označava Airborne Warning And Control System ili leteći centar za rano otkrivanje protivničkih letjelica i kontrolu zračnog prostora. Danas najpoznatiji AWACS je američki Boeing E-3A Sentry, veliki

avion nastao na osnovama Boeinga 707. Američka ratna mornarica rabi Grumman E-2 Hawkeye koji je dovoljno mali da može djelovati s nosača zrakoplova. I bivši se Sovjetski Savez rano uključio u razvoj svojih AWACS-a. Prvi je bio Tupoljev Tu-126 (NATO oznake Moss) koji je u operativnu uporabu uveden još početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a kojeg je otprilike deset godina kasnije zamijenio znatno suvremeniji A-50 (Mainstay).

I kineska je vojska osamdesetih godina prošlog stoljeća uočila važnost AWACS-a te je započela s razvojem svog prvog letećeg radar-

skog centra. Kao osnova uzet je bombarder Tupoljev Tu-4 (Bull) kojem su Kinezi dali oznaku AP-1, a koji je vjerna kopija američkog bombardera iz II. svjetskog rata Boeinga B-29 Superfortress. Postojanje tog prvog kineskog projekta razvoja AWACS-a otkriveno je u listopadu 1991. kad je prototip prvi put javno prikazan u Datangshang Aviation muzeju u Pekingu. O cijelom se programu ne zna gotovo ništa, osim da je završio neuspješno i da je, što se tiče radara, vjerojatno bio više-manje vjerna kopija radara sa sovjetskog Tu-126.

Nakon neuspjeha s tim ranim programom kineski je vojni vrh zaključio da tehnološke mogućnosti kineske vojne industrije na kraju osamdesetih i početkom devedesetih godina prošlog stoljeća ne omogućavaju razvoj tako komplikiranog sustava te se okrenuo mogućnosti kupnje stranih radarskih sustava koje bi postavio na domaće avione. Tako je nastao program razvoja mornaričkog izvidničkog aviona Y-8J. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Razvoj mlažnih aviona 1937.-1950.

North American FJ-1 Fury

U dosadašnjim prikazima razvoja mlažnih borbenih aviona od 1937. do 1950. uglavnom smo vidjeli da su, što zbog neiskustva s uporabom turbomlažnih motora, a što zbog želje da u kratkom vremenu naprave što bolji avion, projektni uništavali projekte. Osim što je turbomlažni motor bitno drukčije napravljen od klipnog donio je i dotad nezamislive brzine koje su se ozbiljno približile magičnoj granici od 1000 km/h. Za daljnji napredak trebalo je napraviti odlučujući korak u aerodinamici, to jest shvatiti i primijeniti njemačke spoznaje s kraja tridesetih i početka četrdesetih godi-

na dvadesetog stoljeća. U tim će na stojanjima prednjačiti sovjetski projektni biro Mikojan-Gurevič i američka tvrtka North American.

Prvi lovački avion pokretan turbomlažnim motorom tvrtke North American nije bio opće poznati F-86 Sabre, već mnogo manje znani FJ-1 Fury. Potkraj 1944. i početkom 1945. američka je ratna mornarica počela s pripremama za invaziju na Japan, koja se očekivala tijekom svibnja 1946. U to se vrijeme još nije znalo hoće li projekt Manhattan (izrada prve američke nuklearne bombe) završiti uspješno i kako će Japan reagirati i nakon što se na njegovom te-

rioriju uporabi to strašno oružje. Japan dotad još nikada nije kapitulirao i američki su vojni stratezi očekivali još puno dugih i krvavih bitaka.

U sklopu priprema za invaziju na Japan američka je ratna mornarica odlučila u najkraće moguće vrijeme razviti palubne lovce pokretane turbomlažnim motorima koji će im osigurati potpunu prevlast u japanском zračnom prostoru. Odabrane su tvrtke McDonnell, Vought i North American. Prvo je poletio McDonnellov FH-1 Phantom koji je vrlo brzo evoluirao u F2H Bansheera (vidi Hrvatski vojnik broj 35). Nakon Phantoma poletio je krajnje neuspješni F6U-1 Pirate tvrtke Vought (vidi Hrvatski vojnik broj 53). Kao zadnji poletio je FJ-1 Fury tvrtke North American. Iako čisto formalno gledano FJ-1 Fury nije bio ništa uspješniji od F6U-1 Pirata (napravljen je isti broj aviona), odmah se mora reći da je za razliku od lovca tvrtke Vought lovac tvrtke North American bio znatno uspješniji proizvod, koji je, da je bilo više hrabrosti u vrhu američke ratne mornarice, mogao postati najboljim mornaričkim lovcom svog vremena. ■

Strah od prerevolucionarnih rješenja
učinio je da potencijalno izvrstan lovac FJ-1 Fury postane tek jedan od nedonoščadi američke zrakoplovne industrije s kraja četrdesetih godina dvadesetog stoljeća

Domagoj MIČIĆ

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Solomonski otoci (1942/43.)

Ratni ožiljci na Sretnim otocima

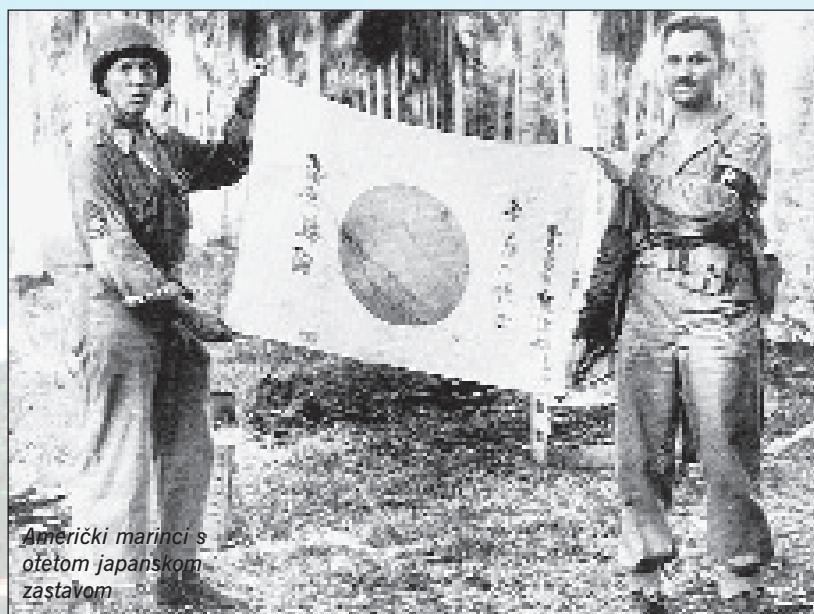
Danas su Solomoni valjda jedino mjesto na svijetu gdje se na samo nekoliko kilometara od hotela nailazi na posve autentičan, djevičanski čist i originalan pacifički krajolik...

Jurica MILETIĆ

Solomonski otoci su ne samo jedno od posljednjih tihookeanskih područja koje je potpalo pod vlast Europljana, već i posljednja, dobro čuvana tajna tog dijela svijeta. Uglavnom prekriveni gustim šumama, važniji otoci Solomona su: Nova Georgija, Gudalcanal, Makira, Malaita, Isabel i Choiseul. Pribrojiti im valja dvadesetak manjih i veći broj otočića i koraljnih grebena. Kad se sve zbroji, ima ih čak 922.

Papin posjet

Stanovništvo svoje otoke naziva "Sretnim otocima", a vlada sa svojim institucijama ne ide baš na ruku razvoju turizma. Nešto poznatiji vanjskom svijetu zacijelo su postali prije dvadesetak godina kada ih je posjetio pokojni papa Ivan Pavao II., ali broj turista na otocima i dalje je gotovo zanemariv. Velika većina dođe u posjet tek na dan-dva i mahom odsjeda u Honiari. Letovi unutar otoka donedavno su bili rijetki, mjesta gdje se može prenoći nije bilo u izobilju, a do turističkih obavijesti prije početka putovanja nije se dolazilo lako. Nije se išlo na ruku niti jahtama koje su željele uploviti: njima je bila nametnuta posebna pristojba, tzv. "dodatak za održavanje svjetionika". Otočani su postali poznati po svojim pitanjima posjetiteljima i krajnjoj sumnjičavosti: "Tko ste, zašto ste došli, kamo idete, i zašto?" No, s vremenom su izgrađeni raskošni hoteli, a počela su nicati i manja turistička središta. Danas su Solomoni valjda jedino mjesto na svijetu gdje se na samo nekoliko kilometara od hotela nailazi na potpuno autentičan, djevičanski čist i originalan pacifički krajo-

Američki marinci s otetom japanskom zastavom

Bitke za spas Pacifika

Nakon pada Singapura početkom 1942. područje Južnog Pacifika bilo je iznimno izloženo japanskim napadima: Japanci su zauzeli Tulagi, a njihov prodor prema Papui Novoj Gvineji spriječila je tek bitka u Koralnjom moru. Jedna od najtežih bitaka na Pacifiku vodila se upravo za Guadalcanalu na kojem je poginulo ili bilo ranjeno 19 000 Japanaca i 5 000 Amerikanaca. Nažalost, službeni podaci ne govore koliko je bilo ubijenih domorodaca - Solomonjana.

Borbe u II. svjetskom ratu na Solomonskim su otocima ostavile duboke rane i još uvijek vidljive ožiljke. Nekadašnje glavno naselje Tulagi je nakon američke kapitulacije bilo razoren do temelja, pa je britanska administracija, kad se nakon rata vratila na otok, odlučila da glavni grad postane Honiara. Na taj se način željela iskoristiti i infrastrukturu koju su Amerikanci tamo podigli za vrijeme rata. Velika većina cesta i pista na Solomonima datira još iz ratnih vremena, a u nekim začaćenijim dijelovima još se uvijek može naći na kojekakve olupine i tragove II. svjetskog rata. Doduše, sve ih je manje, ali ne zbog neke organizirane vladine akcije, već zbog sakupljača suvenira i ratnih uspomena kojih je među turistima sve više.

Ratni ostaci na Guadalcanalu

lik. Na razvoj turizma osobito su utjecali Australci, koji su "samo" 2000 kilometara daleko.

Dio glavnoga grada, na španjolsko-engleskom zvan Point Cruz, domoroci nazivaju mjestom "istočnog i jugoistočnog vjetra", odnosno naho-ni-arom. Upravo je taj naziv prevladao za cijeli glavni grad koji se zove Honiara. Nekoć je bio samo jedna od mnogih američkih vojnih baza, a kada je tadašnji glavni grad Tulagi stradao u borbama s Japancima, preuzeo je njegovo mjesto. Napon, uživa povoljniju klimu i nije toliko izložen kišama. Rijeka Mata-niko, koja protječe njime, u II. svjetskom ratu nekoliko je mjeseci bila crta razdvajanja japanskih i američkih snaga.

Razgledavanje Guadalcanala svršishodno je započeti s otočnim muzejom, iako se već u njegovoj neposrednoj blizini mogu naći i ostaci iz svjetskog rata, primjerice jedan veći japski top koji je Amerikancima zadao dosta muka. Posebice je zanimljiv botanički vrt koji se nikada ne zatvara, ali je na žalost loše održavan: pločice s nazivima bilja odavno su već pale s drveća.

Originalno kampiranje

Rukotvorine ili služe nekoj ceremoniji ili su pak za sasvim praktične svrhe, ali drvorezi s ribljim, ptičjim ili ljudskim likovima namijenjeni su isključivo prodaji turistima. Jedan od poslovnih pothvata lokalnih rezbara je da su ratničke maske poznate kao nguzunguzu počeli izradivati kao minijature, ne bi li ih

Alvaro de Mendana - otkriće i pokolj

Legende starih Inka govorile su o zlatu koje leži na otocima zapadno od Perua, pa su lakin konkvistadori požurili opremiti ekspediciju koja će naći tu mitsku zemlju zlata, odnosno Eldorado. Potkraj XVI. i početkom XVII. stoljeća tri su španjolske ekspedicije zašle u to područje. Najpoznatija od njih bila je ona pod zapovjedništvom Alvara de Mendale. On je 7. veljače 1568. stigao u zaljev imenovan Estrella i tako postao prvi Europljanin koji je "otkrio" otoke. Posebno izgrađenim brodom počeo je istraživati koraljne sprudove i otočice i dijeliti im španjolska imena koja se i danas rabe, ali otočani su mu ubili devetoricu izaslanika osvećujući se tako za pokolj koji je prethodno nad njima počinio jedan od Mendaninih časnika. Španjolci su tad spalili svako domorodačko naselje koje su mogli dosegnuti, a Guadalcanal ostavili u pepelu i prekriven tijelima ubijenih, dok je sam Mendana otplovio u Peru.

Na otocima nije pronašao zlato, ali barem im je dao egzotična imena, stavljajući tako na znanje španjolskim vladarima da su bogati poput rudnika legendarnog kralja Solomona. Ti su se nazivi ubrzo počeli pojavljivati na zemljovidima i bili prihvaćeni kao službeni. Budući da Mendana nije bio baš vrstan nautičar i kartograf, smjestio ih je previše istočno, pa su sljedeća dva stoljeća za Europljane bili izgubljeni.

prodali što više. Iako su mnoge rezbarije napravljene u skladu s ukusom onih koji ih vole kupovati, neprijepono je da su izvrstan ručni rad, ponajčešće izveden u crnoj ebanovini, dopunjenoj školjkama i biserima. U ponudi suvenira prednjači Malaita sa svojim novcem u obliku školjki i kutijama od bambusovine, a nakit da se i ne spominje.

Ne odsjedne li u nekom od malobrojnih hotela, putniku-namjerniku preostaju još osebujna turistička prihvatilišta ili kampiranje. Od svih oblika turizma, potonji je najoriginalniji. Naime, šator se može podići tek na nečijem zemljištu i uz privolu vlasnika, ponajčešće poglavice

nekog seoceta. Suglasnost se dobiva i brzo i lako, ali ubrzo slijedi poziv vlasnika i njegove obitelji da im se pridružite pri kakvu obroku. U slučaju prihvatanja takva poziva, red je odužiti se bilo novcem, bilo darovima, a potonji su osobito dobrodošli ako uključuju duhan, šibice, male kuhinjske noževe i slične praktične predmete za svakidašnju uporabu. Ništa manje nisu poželjni ni mesne konzerve, čaj ili šećer.

Ne smije se smetnuti s uma da su Solomonski otoči jedno od najmalirčnjih područja na svijetu, pa je uzimanje odgovarajućih lijekova stroga preporuka i prije, i za vrijeme, i nakon boravka na otocima. ■

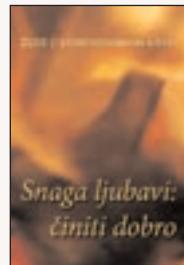

U očekivanju broda

Uredi lokalne vlade

**“Žene u Domovinskom ratu: Snaga ljubavi - činiti dobro”,
Knjiga prva: Zagreb, Parvus, Zagreb, 2005.**

Dvadesetčetiri žene autorice su ove knjige koju je uredila jedna od njih, Marija Slišković, ujedno začetnica idejnog projekta "Žene u Domovinskom ratu" kojemu je cilj skupiti i objaviti autentična svjedočanstva žena iz toga vremena. U sklopu tog projekta nastala je i ova knjiga isповijesti zagrebačkih žena, čije priče govore o osobnim iskustvima u tom teškom razdoblju hrvatske najnovije povijesti. Tople ljudske priče napisane jednostavnim jezikom, uglavnom lako razumljivim, ali ponekad teško "probavljivim". Mnoštvo emocija zrači iz ove knjige koju podjednako prožimaju bol i patnja te ljubav i dobrota, a njezina je najveća vrijednost što prikazuje aktivnu ulogu žena u Domovinskem ratu preko autentičnih svjedočanstava nekih od njih. Riječ je o sudionicama raznih mirovornih i humanitarnih pokreta i udruga koje su djelovale u Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata, čiji je osnovni cilj bio pomoći svim stradalnicima. Vodene ljubavlju i dobrotom, a ponajprije ženskim i majčinskim instiktom, pomogle su mnogima kojima je u to vrijeme pomoći bila potrebna te su time dale i svoj doprinos u obrani domovine i ljudskog dostojanstva. U predgovoru knjige Slobodan Lang je njihove priče prepričao čitateljima uz poruku: "Ako ih pažljivo pročitate, razmislite i naučite, postat ćete i sami bolja osoba, spremna i sposobna da u nevolji pomogne drugima".

Nikolina PETAN

FILMOTeka

Pobjednici trećeg Zagreb film festivala

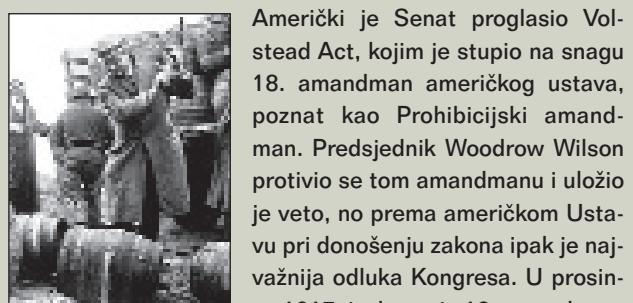
- cjelovečernjiigrani film: Ledenjak - Iceberg (belgijski)
- kratkiigrani film: Zimski san - Hibernation (britanski)
- nagradapublike: Što je muškarac bez brkova (hrvatski)
- dokumentarni film: Prvi na mjesecu (ruski)

Sad kad je Zagrebački filmski festival završio, s veseljem mogu primjetiti da su se moje najveće želje u tom pogledu ispunile. Bespjekornom organizacijom i izvrsnim filmovima festival se u svom trećem izdanju nametnuo kao najvažniji događaj sezone. Dvorana SC-a sa svojih imponantnih 1400 mesta nerijetko je bila premalena prihvatići sve zainteresirane. Publika je, očekivano, najboljim filmom proglašila Hribarova "Muškarca"; pobjednika igranog programa "Iceberg" nažalost nisam viđao, ali sam zato viđao više nego izvrsnog dokumentarnog laureata. Stoga je došlo vrijeme da zasluženo mjesto u ovoj rubrici pronađe i jedan dokumentarni film. Riječ je o tzv. mockumentaru - dokumentarnoj fikciji. U takvoj vrsti filmova likovi i radnja su izmišljeni, ali režirani tako da izgledaju kao događaji koji su se stvarno dogodili. ...U planine sjevernog Čilea, u proljeće 1938., pao je gorući NLO. Istraživanje tog događaja filmsku ekipu dovelo je do senzacionalnog otkrića - 30-ih godina XX. stoljeća sovjetski znanstvenici i vojne vlasti uspjele su, u sklopu tajnog programa, lansirati prvu svemirsku raketu 23 godine prije Gagarinovog leta! Letjelica se nije vinula u orbitu, kasnije je prozvana "Čileanskom kuglom"... To je film o svakodnevnom životu, herojskim djelima i tragediji prve skupine sovjetskih astronauta. Znajući da je, poput ostalih velesila, i SSSR imao brojne tajne programe, autor tog filma uvjerljivo je prikazao odabir, pripreme, lansiranje i neuspjeh četvorice hrabrih astronauta. Donoseći nam potpunu izmišljotinu u 77 minuta ispričao je okrutno realnu priču o tome kako heroji često ne uspiju postati heroji. Bez bliske konkurenčije "Prvi na Mjesecu" najbolji je dokumentarac posljednjih godina.

Leon RIZMAUL

28. listopada 1919. U SAD-u uvedena prohibicija

Američki je Senat proglašio Volstead Act, kojim je stupio na snagu 18. amandman američkog ustava, poznat kao Prohibicijski amandman. Predsjednik Woodrow Wilson protivio se tom amandmanu i uložio je veto, no prema američkom Ustavu pri donošenju zakona ipak je najvažnija odluka Kongresa. U prosincu 1917. izglasana je 18. amandman, a njime je zabranjena proizvodnja, prodaja, transport i točenje alkoholnih pića. Zatim je taj amandman poslan svim američkim državama na potvrdu. Kada je potvrđen u više od dvije trećine država zakon je postao važećim u onim zemljama gdje je sankcioniran, a kada je 28. listopada 1919. zakon proglašen u Kongresu postao je važeći za cijelu zemlju. Prohibicija je u sljedećih petnaestak godina izazvala upravo suprotan učinak od onog koji je očekivan. Nadzor nad proizvodnjom i raspačavanjem alkohola preuzele su ilegalne skupine iz američkog podzemlja. Naposljetku je 1933. godine 21. amandmanom na američki ustav prohibicija ukinuta, otpriklje u isto vrijeme kada je Al Capone završio iza rešetaka.

31. listopada 1961. Staljinovo tijelo uklonjeno iz Lenjinova mauzoleja

Kada je 1924. prvi vođa Sovjetskog Saveza Vladimir Iljič Lenjin umro, tijelo mu je mumificirano i izgrađen je specijalan mauzolej nedaleko od zidina Kremlja. Svi oni koji su htjeli vidjeti oca prve sovjetske republike mogli su obići njegov mauzolej i pokloniti mu se. Lenjina je naslijedio Josif Visarionovič Džugašvili - Staljin, koji je čvrstom rukom vladao više od 30 godina, bezobzirno provodeći svoje planove i uklanjajući sve one koji se nisu slagali s njegovom politikom. Kada je i on 1953. umro od moždanog udara, tijelo mu je mumificirano i stavljeno pokraj Lenjinovog. Tri godine poslije njegove smrti, na 20. kongresu Komunističke partije SSSR-a u tajnom govoru novi je predsjednik sovjetskog prezidija Nikita Hruščov osudio staljinizam i brutalnu politiku svoga prethodnika. Kao vrhunac antistaljinističke politike, 31. listopada 1961. Staljino je tijelo uklonjeno iz Lenjinova mauzoleja i preseljeno na groblje nedaleko od mauzoleja.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba slika

U MORH-ovo Galeriju "Zvonimir", Bauerova 33, u tijeku je **samostalna izložba slika** akademске slikarice iz Zagreba Marte Makanec. Izložba je organizirana u prigodi autoričine 40. obljetnice umjetničkog rada, a može se razgledati **do 14. studenoga**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12.

Ulag je slobodan.

Talijanski generali

Talijanske oznake generalskih činova u I. svjetskom ratu prvi su se put promijenile 1915. godine, a promjene su zahvatile i generalske kape. Do druge je promjene u dizajnu došlo u lipnju 1918. i te su oznake u uporabi ostale do siječnja 1923. godine. Prije 1915. godine talijanski generalski činovi bili su general armije, zatim *Tenente generale in comando di Corpo d'armata* (doslovce prevedeno kao general poručnik, u svojstvu zapovjednika armijskog korpusa), general poručnik (*Tenente generale*) i general bojnik (*Maggior generale di brigata*).

Godine 1915. pridodani su bili činovi *Tenente generale di Divisione*, zatim *Maggior generale in comando di Divisione*, a za njihove su činove dizajnirane posebne oznake koje su se na radnim/bojnim odorama, kao i već postojeće, nosile na orukavljtu. Što se dizajna oznaka tiče, uvijek je riječ o petokrakim zvijezdama, ponekad u kombinaciji sa stiliziranom talijanskom kraljevskom krunom.

Godine 1918. broj generalskih činova se povećao, a zvjezdicama i kruni bile su dodane i poprečne zlatne pruge. Novi generalski činovi bili su tenente *Generale Capo di S.M. dell'Esercito*, *Maggior generale in comando di divisione* i *Brigadiere generale*, odnosno brigadni general.

Što se talijanskih generalskih odora tiče (brigadiri, kao niži čin isključeni, baš kao i još niži pukovnici), promjene su doživjele i kape: u širu su uporabu ušle poluberetke izdaleka prepoznatljiva oblika.

Jurica MILETIĆ

[www.dcmnr.gov.ie/Marine/
Irish+Coast+Guard+IRCG/](http://www.dcmnr.gov.ie/Marine/Irish+Coast+Guard+IRCG/)

Ljubitelji mornarice vjerojatno će se oduševiti stranicom irske Obalne straže, siteom u koji je uloženo doista mnogo truda i entuzijazma. Vidi se to ne samo po broju informacija ili grafičkom izgledu, već i po mnogim drugim elementima

ma koje na brojnim sličnom siteovima nemamo prigodu primijetiti. Brošure propisne sigurnosti, izvješća s brojnih domaćih i međunarodnih konferencija, izvrsne fotografije (neke i hi-rez), brojne podstranice sa stručnim tekstovima, sve to tek je manji dio onoga što se može pronaći na toj web adresi.

Jedina manjkavost sitea je vremenski update. Jednostavno, čini nam se da bi češćim objavljivanjem novosti i vijesti i site bio produktivniji i svrshodniji. No, činjenica je da je izbor objavljenih vijesti jako dobar, te namijenjen publici kojoj more, mornarica i mornarička tehnika nisu strani. Stoga, kad promotrimo male nedostatke i brojne pozitivne strane sitea, ne možemo se oteti dojmu da je riječ o jednom od boljih stranica takve vrste. Svakako ih posjetite i stavite u *Favorites...*

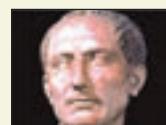
Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Najteži poraz Galima Julije Cezar je nanio u bitci kod:

- A Gergovie
- B Lutecie
- C Alesie

2. Škote je 1314. u pobjedi nad Englezima kod Bannockburna vodio:

- A William Wallace
- B Robert Bruce
- C Rob Roy

3. U Stogodišnjem ratu Englez Henry V. je 1415. porazio Francuze kod:

- A Agincourta
- B Nottinghama
- C Calaisa

4. Pomorska bitka u zaljevu Leyte vodila se između:

- A Japanaca i Rusa 1904. godine
- B Engleza i Nijemaca 1939. godine
- C Amerikanaca i Japanaca 1944. godine

5. Rat Yom Kippur u kojem se Izrael suprotstavio egipatsko-sirijskom napadu bio je:

- A 1966. godine
- B 1973. godine
- C 1981. godine

Spot **Tigrovi** na
www.morh.hr/tigrovi